

## **RAPORT Z WIZYTACJI** **(ocena programowa)**

**dokonanej w dniach 29 - 30 października 2012 r. na kierunku „stosunki międzynarodowe” prowadzonym w ramach obszaru nauk społecznych, na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim realizowanym w formie stacjonarnej i niestacjonarnej na Wydziale Studiów Międzynarodowych i Politologicznych Uniwersytetu Łódzkiego**

**przez Zespół Oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:**

**przewodniczący: dr hab. Krzysztof Szewior (członek PKA);**

**członkowie:**

**dr hab. Kazimierz Kik**

**ekspert merytoryczny,**

**dr hab. Jan Waskan**

**ekspert merytoryczny,**

**mgr inż. Katarzyna Nowak**

**ekspert do spraw formalno-prawnych,**

**Aleksander Arabadź**

**ekspert do spraw studenckich.**

### **Krótką informacją o wizytacji**

Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy oceniała jakość kształcenia na wizytowanym kierunku. Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedłożonego przez Uczelnię raportu samooceny oraz przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji.

### **Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji**

**Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego**

### **1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku formułowana przez jednostkę**

**1).**

**Ocena powiązania założonej koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku z misją Uczelni oraz ze strategią jednostki**

Główne cele Misji Uniwersytetu Łódzkiego to wspólnota, otwartość, jedność w różnorodności, innowacyjność dla rozwoju oraz elitarność. Na tej podstawie „Misją Wydziału jest kształcenie młodych ludzi w taki sposób, aby mogli w swoim dorosłym życiu zawodowym doskonale odnajdywać się na konkurencyjnym międzynarodowym rynku pracy. Wydział dąży do kształcenia ludzi przedsiębiorczych, twórczych i umiejących w elastyczny sposób reagować na nowe wyzwania stwarzane przez globalny rynek pracy. Studiując *stosunki międzynarodowe* student zdobywa umiejętności komunikowania się i profesjonalnego działania w biznesie, w polityce i dyplomacji oraz w międzynarodowych mediach”.

Celem nadrzędnym Strategii WSMiP jest tworzenie nowoczesnych programów nauczania kształtujących u studentów umiejętność elastycznego dostosowywania się do wymagań rynku pracy oraz przekazywanie studentom nowoczesnej wiedzy oraz umiejętności, pozwalających na znajdowanie atrakcyjnej pracy w różnych sektorach, a w szczególności w biznesie, w instytucjach samorządowych (Urzędy Miast oraz Urzędy Marszałkowskie), w instytucjach

rządowych (ministerstwa, przedstawicielstwa dyplomatyczne i instytucje międzynarodowe) oraz w mediach (nowoczesne dziennikarstwo międzynarodowe — multimedialne).

Stosunki międzynarodowe jako kierunek studiów od 1995 r. funkcjonował w ramach Instytutu Studiów Międzynarodowych, a od 2000 r. w ramach Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politologicznych. Kształcenie na kierunku stosunki międzynarodowe oferuje zdobycie wiedzy i umiejętności, które umożliwią kontynuowanie wiedzy na wyższych poziomach kształcenia oraz pozwalają na podjęcie pracy w różnych sektorach.

Podstawą koncepcji kształcenia na kierunku stosunki międzynarodowe jest przyjęty przez MNiSW standard kształcenia, który opisuje podstawowe treści programowe dla grup przedmiotów nim określonych. Program kształcenia na rok akademicki 2012/2013 został dopasowany do Krajowych Ram Kwalifikacji. W czerwcu 2012 r. Senat Uniwersytetu Łódzkiego zatwierdził efekty kształcenia dla kierunku stosunki międzynarodowe. Wydział rozwijając własną koncepcję kształcenia kieruje się zasadami które zostały wyrażone w Misji oraz strategii Uniwersytetu Łódzkiego. Według niej UŁ jest autonomiczną wspólnotą pracowników, studentów i doktorantów. Najważniejsze zadania polegają na prowadzeniu badań naukowych i kształceniu studentów. Podstawą jego funkcjonowania jest z jednej strony jedność nauki, dydaktyki i wychowania, z drugiej różnorodność, wielokulturowość, otwartość oraz elitarność procesu kształcenia. W sprawie tego ostatniego podkreśla się, że wartości te znajdują swe odbicie w odnoszeniu się z szacunkiem do różnorodności oraz wielokulturowości, a także w świadomości iż tylko znajomość oraz zrozumienie różnych kultur pozwoli młodym ludziom przystosować się w sposób twórczy do wyzwań jakie stwarza międzynarodowy rynek pracy. Indywidualizacja procesu kształcenia służyć ma kreowaniu elitarności tego procesu poprzez oparcie go na samodzielnych wyborach oraz zainteresowaniach.

W strategii oraz misji Wydziału podkreśla się, że kluczowe znaczenie odgrywa interdyscyplinarność procesu kształcenia oraz jego orientacja międzynarodowa, oparta na rozbudowaniu form współpracy z zagranicą oraz na kształceniu w językach obcych. Ważnym celem strategicznym jest budowanie relacji z różnymi grupami interesariuszy za pośrednictwem Rady Biznesu WSMiP. W przyszłości, stwierdza się, zamierza się położyć nacisk na relacje z przedsiębiorstwami, w których pracują absolwenci Wydziału, tak aby mogli być oni rzecznikami współpracy ze swoim Wydziałem.

### **Ocena stopnia różnorodności i innowacyjności oferty kształcenia oraz możliwości jej elastycznego kształtowania**

Przyjęta strategia opiera się na szerokiej internacjonalizacji modelu kształcenia, współpracy naukowej z zagranicą, zwiększeniu liczby zagranicznych studentów i wykładowców oraz poszerzeniu liczby przedmiotów wykładanych w językach obcych. Strategia ta opiera się na budowaniu silnych relacji z otoczeniem akademickim, a w szczególności ze środowiskiem samorządowym, ze środowiskiem biznesu oraz mediów i kultury. Wszystko to ma służyć doskonaleniu treści i form kształcenia dla dobra studentów i absolwentów Wydziału. Przynosi także pozytywny rezultat w postaci atrakcyjnej oferty kształcenia w postaci szerokiej gamy specjalności oraz atrakcyjnej treści kształcenia czy tematów prac dyplomowych.

Wydział Studiów Międzynarodowych i Politologicznych Uniwersytetu Łódzkiego w swym modelu kształcenia stara się położyć nacisk na właściwe kryteria wyboru określonego

kierunku studiów. Zdaje sobie sprawę, że trafny wybór kierunku studiów pozwoli maturzystom zdobyć takie kompetencje, które umożliwią im swobodne poruszanie się na międzynarodowym silnie konkurencyjnym rynku pracy. W tym celu występuje się z szeroką reklamą i akcją oświatową do szkół łódzkich jak i całego regionu, włącznie ze spotkaniami przedstawicieli ocenianego kierunku.

2).

**Ocena udziału zewnętrznych i wewnętrznych interesariuszy w procesie ustalania koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku, poziomie i profilu studiów, w tym określenia celów i efektów kształcenia, oraz w procesie jej dostosowywania do zmieniających się potrzeb zewnętrznych i uwarunkowań wewnętrznych**

Celem strategii jest stworzenie absolwentom możliwości podejmowania pracy w szerokim wachlarzu instytucji oraz przedsiębiorstw. W szczególności nastawiono się na instytucje poszukujące absolwentów do pracy w zakresie różnego rodzaju form komunikacji marketingowej, zarządzania międzynarodowymi projektami współpracy, analizą różnych aspektów otoczenia międzynarodowego, public relations, marketingu politycznego, negocjacji i mediacji, dyplomacji oraz szeroko rozumianych form dziennikarstwa międzynarodowego i relacji z mediami a także menadżerów i liderów projektów europejskich na szczeblu samorządu, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorstw. Instytut na etapie budowy programu kształcenia prowadził bezpośrednie i pośrednie konsultacje programowe z kadrą oraz studentami (poprzez analizę ewaluacji, diagnozę zainteresowań kół naukowych, rozmowy z samorządem studenckim). Nie prowadzono natomiast takich rozmów z interesariuszami zewnętrznymi, których pokłosiem mogłyby być jakieś zalecenia. Na wydziale realizowany jest projekt „Connection”, finansowany ze środków Unii Europejskiej, wspólnie przez WSMiP, wraz z firmą PL Europa S.A. oraz Stowarzyszeniem Absolwentów WSMiP. W ramach tego projektu prowadzone są działania zacieśniające więzy uczelni z absolwentami i siecią partnerów zewnętrznych. Planuje się skierowanie gotowych programów nauczania do konsultacji zewnętrznych. Ponadto, co wielokrotnie podkreślano, kadra akademicka traktuje swoją aktywność konferencyjną, wyjazdy zagraniczne, aktywność naukową jako klasyczny i miarodajny sposób czerpania wiedzy o sferze stosunków międzynarodowych i rozwoju nauki w tejże.

**Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego – w pełni**

**Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

- 1) Uczelnia oraz wydział opracowały i konsekwentnie realizują cele edukacyjne, i naukowe odpowiadające potrzebom studentów i regionalnego środowiska. Oferta edukacyjna jest bardzo bogata i w pełni pokrywa zapotrzebowanie rynku edukacyjnego i sfery społeczno – publicznej. Pozostaje także w pełnej zgodności z misją kształcenia akademickiego na uniwersytecie oraz celem badawczo – edukacyjnym wydziału.
- 2) Uczelnia włącza w proces ustalenia koncepcji kształcenia silniej interesariuszy wewnętrznych niżli zewnętrznych, którymi posługuje się w sposób pośredni. Proces ten pozwala na pełną i miarodajną analizę społecznych oczekiwań.

## **2.Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie**

1)

**Ocena zgodności założonych celów oraz specyficznych i szczegółowych efektów kształcenia dla ocenianego kierunku, poziomu kwalifikacji i profilu kształcenia z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (wzorcowymi efektami kształcenia albo celami i efektami kształcenia wskazanymi w standardach kształcenia, w tym standardach kształcenia nauczycieli, określonych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego), a także z koncepcją rozwoju kierunku**

Uchwały Senatu UŁ nr 560 i 561 z 11 czerwca 2012 roku zatwierdzają efekty kształcenia dla kierunku stosunki międzynarodowe na poziomie licencjackim i magisterskim. Krajowe Ramy Kwalifikacji wraz z efektami kształcenia wprowadzano etapowo, punktem odniesienia były stare plany studiów i standardy kształcenia. Kojarzono to z sylwetką absolwenta oraz tożsamością dyscypliny naukowej. Dokonano ponownych wyliczeń nakładu pracy studenta wyrażanego punktami ECTS. Zmiany programowe podlegały konsultacjom środowiskowym (opinia Wydziałowej Rady Samorządu Studentów Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politologicznych UŁ).

Uchwała Senatu Uniwersytetu Łódzkiego z 10 grudnia 2012 roku (przesłana ZO po zakończeniu wizytacji) w sposób poprawny przypisuje kierunek kształcenia na studiach pierwszego i drugiego stopnia do obszaru nauk humanistycznych i społecznych, a efekty kształcenia dla szeregu dziedzin i dyscyplin naukowych.

Student od drugiego semestru wybiera specjalność spośród: polityka międzynarodowa i dyplomacja, regiony świata i regionalizm, komunikowanie międzynarodowe. Na studiach w języku angielskim oferuje się specjalność international marketing. Na studiach niestacjonarnych nie są realizowane specjalności. Należy zwrócić uwagę, że uczelnia naprzemiennie posługuje się pojęciem specjalizacja i specjalność, powinna zatem dokonać stosownych korekt w dokumentach.

Efekty kierunkowe dla Wiedzy na poziomie studiów licencjackich są niemalże identyczne w treści ze swym odpowiednikiem na stopniu drugim, ale na poziomie pierwszym wskazuje się na podstawowe i elementarne ich aspekty, a na stopniu drugim na ich pogłębienie i rozszerzenie. Efekty kształcenia dla Umiejętności dla studiów pierwszego i drugiego stopnia różnią się treścią i wskazują w większym stopniu specyfikę modułów kształcenia. Efekty kształcenia dla - Kompetencji społecznych są na dwóch poziomach niemalże identyczne.

Efekty kształcenia odnoszą się do obszaru nauk społecznych.

Efekty kształcenia dla specjalności przyporządkowano do efektów obszarowych. Przypisano im tylko efekty kształcenia w zakresie wiedzy i umiejętności, brak natomiast efektów w zakresie kompetencji społecznych, co należy potraktować za spore uchybienie, tym bardziej, że uczelnia wkomponowała do specjalności (np. z zakresu dyplomacji, czy regionalnych) szereg oczekiwań względem studenta.

Na studiach magisterskich dla obszaru wiedzy wskazano 11 efektów kierunkowych, odnoszą się one do metodologii, ich zakres tematyczny jest właściwy z punktu widzenia rzeczywistości relacji międzynarodowych (prawo, instytucje, ekonomia, nauka o polityce, kultura w wymiarze krajowym i międzynarodowym). Zakłada się ich progres w stosunku do

poziomu licencjackiego. Wskazuje się na ochronę praw autorskich. Język opisu efektów kształcenia właściwy.

Dla efektów w zakresie umiejętności wybrano 11 efektów kierunkowych, język opisu oraz zakres tematyczny właściwy, wiążą się z efektami Wiedza. Wskazuje się na zastosowanie wiedzy i umiejętności do analizy danych i formułowania wniosków. Odnoszą się do aktywności indywidualnej na zajęciach oraz do kompetencji językowych.

Kompetencje społeczne w liczbie ośmiu pochodzą z obszaru społecznego, odnoszą się do wymiaru kognitywnego i aksjologicznego, do relacji społecznych, nauki przez całe życie oraz początkowej aktywności na rynku pracy.

Efekty kierunkowe są podstawą dla efektów specjalnościowych zawartych w modułach kształcenia oraz dla grupy przedmiotów podstawowych i ogólnouczelnianych.

- a) Specjalność orientalna: wiedza odnosi się w sposób pogłębiony do regionu, opracowano efekty tylko dla wiedzy i umiejętności, nie ma dla kompetencji społecznych, w zakresie umiejętności wskazuje się kompetencje rozumienia i interpretowania świata przy wykorzystaniu pojęci i języka regionu;
- b) Specjalność american studies and mass media: do elementów z zakresu wiedzy wprowadza się komponenty metodologii właściwej dla badanych zjawisk, student wie, jak uprawia się naukę w regionach, zna tamte ośrodki badawcze i metody analizy, potrafi penetrować literaturę regionu i z zakresu wiedzy fachowej. Widoczna jest integracja zakresów wiedzy z różnych obszarów. Brak efektów kształcenia z zakresu kompetencji społecznych.
- c) Pozostałe specjalności europejska, niemcoznawstwo, iberoamerykańska, international gender studies, international marketing, brytyjska i Krajów Wspólnoty Brytyjskiej zostały opisane właściwie w obszarze wiedzy i umiejętności, brak im jednakże efektów z zakresu kompetencji społecznych, pomiędzy specjalnościami widoczna jest różnica liczby efektów kształcenia.

Na studiach magisterskich uczelnia zdecydowała się na kształcenia jednoobszarowe, przypisano kierunkowe efekty kształcenia do nauk społecznych i humanistycznych.

Okazano (jako załącznik do Raportu samooceny), na 238 stronach zestawienie celów kształcenia przedmiotu i jego treści oraz metod dydaktycznych i formy zajęć. Przypisano im także efekty kształcenia. Analiza tegoż dokumentu pozwala pozytywnie zweryfikować powiązanie efektów kształcenia na różnych poziomach analizy oraz przyporządkowanie form dydaktycznych i metod zaliczania przedmiotu.

Uchwała Senatu UŁ nr 423 z 23 stycznia 2012 roku określa wytyczne w zakresie tworzenia programów kształcenia. Bazuje ona na treści stosownego rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego dot. warunków prowadzenia kształcenia..., w dużym stopniu treść ta stanowi zawartość uniwersyteckich wytycznych. Ważnym dokumentem jest także Zarządzenie nr 51 Rektora UŁ z 28 lutego 2012 roku wprowadzające obowiązujący wzór planu studiów.

Wydział wyznaczył pulę przedmiotów dla kierunku politologia i stosunki międzynarodowe w wymiarze 150 godzin oraz dla kierunku stosunki międzynarodowe i międzynarodowe studia kulturowe w wymiarze 60 godzin. Wskazano także liczbę 7 przedmiotów wspólnych dla wszystkich kierunków prowadzonych na wydziale (w wymiarze 190 godzin). Przedmioty te

mieszczą się w zakresie dyscypliny nauki o polityce oraz jej składowych, w tym stosunków międzynarodowych. Stanowią dobrą podstawę kształcenia ogólnego i kierunkowego. Studenci wydziału zasiadają w ciałach kolegialnych i komisjach dydaktycznych przez co partycypują we współdecydowaniu, mają dostęp do wiedzy i spełniają rolę pasa transmisyjnego względem studentów.

### **Program kształcenia do roku akademickiego 2011/2012**

**Studia pierwszego stopnia, tryb stacjonarny:** 6 semestrów, 2005 godzin zajęć dydaktycznych, 183 ECTS. Program kształcenia obejmuje następujące moduły zajęć:

Zajęcia podstawowe – 375 godz., 37 ECTS,

Zajęcia kierunkowe – 360 godz., 40 ECTS,

Zajęcia uzupełniające, translatoria i przedmioty opcjonalne – 1300 godz., 106 ECTS,

Specjalność *niemcoznawstwo*: 6 semestrów, 2095 godzin zajęć dydaktycznych, 184 ECTS.

Zajęcia podstawowe – 375 godz., 37 ECTS,

Zajęcia kierunkowe – 360 godz., 40 ECTS,

Zajęcia uzupełniające – 310 godz., 22 ECTS,

Zajęcia specjalizacyjne – 1050 godz., 81 ECTS.

Program kształcenia obejmuje obowiązkowe praktyki zawodowe. Praktyki realizowane są w wymiarze 120 godz., do których przypisanych są 3 ECTS. Praktyki studenci realizują do 5 semestru włącznie.

**Studia pierwszego stopnia, tryb niestacjonarny:** 6 semestrów, 1200 godzin zajęć dydaktycznych, 185 ECTS. Program kształcenia obejmuje następujące moduły zajęć:

Zajęcia podstawowe – 300 godz., 49 ECTS,

Zajęcia kierunkowe – 300 godz., 43 ECTS,

Zajęcia uzupełniające i przedmioty opcjonalne – 600 godz., 93 ECTS.

**Studia drugiego stopnia, tryb stacjonarny:** 4 semestry, od 840 do 870 godzin zajęć dydaktycznych, od 122 do 123 ECTS. Program kształcenia zawiera moduły zajęć podstawowych i kierunkowych oraz moduł specjalności. Program studiów drugiego stopnia nie przewiduje odbywania praktyk.

Zajęcia podstawowe – 105 godz., 15 ECTS,

Zajęcia kierunkowe – 210 godz., 34 ECTS

Zajęcia specjalnościowe:

Specjalność *American Studies and Mass Media* – 525 godz., 74 ECTS,

Specjalność *brytyjska i krajów Wspólnoty Narodów* – 525 godz., 74 ECTS,

Specjalność *europejska* – 540 godz., 74 ECTS,

Specjalność *iberoamerykańska* – 525 godz., 74 ECTS,

Specjalność *International Marketing* (w języku angielskim i polskim) – 540 godz., w 74 ECTS,

Specjalność *International Gender Studies* – 525 godz., 74 ECTS,  
Specjalność *niemcoznawstwo* – 555 godz., 74 ECTS,  
Specjalność *orientalna* – 540 godz., 74 ECTS,  
Specjalność *dziennikarstwo międzynarodowe* – 515 godz., 73 ECTS.

### **Program kształcenia od roku akademickiego 2012/2013**

**Studia pierwszego stopnia, tryb stacjonarny,** specjalności: *komunikowanie międzynarodowe, polityka i dyplomacja, regiony świata i regionalizm*: 6 semestrów, 1960 godzin zajęć dydaktycznych, 184 ECTS. Moduły kształcenia: podstawowy, wybieralny, moduł specjalności. W semestrze II następuje wybór jednej z trzech specjalizacji: *komunikowanie międzynarodowe, polityka międzynarodowa i dyplomacja, regiony świata i regionalizm*. Umożliwia się studentom indywidualizację procesu kształcenia oraz powiązanie treści kształcenia z wyborem przyszłej drogi zawodowej.

Moduł podstawowy – 1150 godz., 104 ECTS,

Moduł wybieralny – 540 godz., 36 ECTS,

Moduł specjalności – 390 godz., 49 ECTS.

**Studia pierwszego stopnia, tryb stacjonarny,** specjalność *niemcoznawstwo*: 6 semestrów, 2010 godzin zajęć dydaktycznych, 182 ECTS. Program kształcenia został ujęty w trzech modułach: podstawowy, wybieralny, specjalności. Wybór specjalizacji następuje na etapie rekrutacji. Specjalność zorientowana jest na kształcenie w języku niemieckim:

Moduł podstawowy – 690 godz., 59 ECTS,

Moduł wybieralny – 540 godz., 36 ECTS,

Moduł specjalności – 780 godz., 88 ECTS,

Seminarium licencjackie – 90 godz., 19 ECTS,

**Studia pierwszego stopnia, tryb stacjonarny,** specjalność: *International Marketing*: 6 semestrów, 1735 godzin zajęć dydaktycznych, 182 ECTS. Trzy moduły kształcenia: podstawowy, wybieralny, specjalności. Wybór specjalizacji następuje na etapie rekrutacji:

Moduł podstawowy – 850 godz., 56 ECTS,

Moduł wybieralny – 330 godz., 17 ECTS,

Moduł specjalizacyjny – 765 godz., 110 ECTS.

Program kształcenia obejmuje obowiązkowe praktyki zawodowe. Praktyki realizowane są w wymiarze 120 godz., do których przypisanych są 3 ECTS. Praktyki studenci realizują do 5 semestru włącznie.

**Studia pierwszego stopnia, tryb niestacjonarny:** 6 semestrów, 1030 godzin zajęć dydaktycznych, 180 ECTS. Moduły kształcenia: podstawowy, wybieralny. Program studiów niestacjonarnych nie przewiduje odbywania praktyk.

Moduł podstawowy – 700 godz., 129 ECTS

Moduł wybieralny – 330 godz., 51 ECTS

**Studia drugiego stopnia**, tryb stacjonarny: 4 semestry, 1050 godzin zajęć dydaktycznych, 120 ECTS. Moduły kształcenia: podstawowy, wybieralny, specjalności. Program kształcenia obejmuje specjalności: *American Studies and Mass Media*, *brytyjska i krajów Wspólnoty*, *dziennikarstwo międzynarodowe*,  *europejska*, *iberoamerykańska*, *International Marketing*, *niemcoznawstwo*, *orientalna*. Wybór specjalności następuje na etapie rekrutacji. Program studiów drugiego stopnia nie przewiduje odbywania praktyk.

Moduł podstawowy – 375 godz., 36 ECTS,  
Moduł wybieralny – 180 godz., 12 ECTS,  
Moduł specjalizacyjny – 495 godz., 72 ECTS,

Specjalności w języku angielskim: *American Studies and Mass Media*, *International Gender Studies*, *International Marketing*

Moduł podstawowy – 375 godz., 36 ECTS,  
Moduł wybieralny – 180 godz., 12 ECTS,  
Moduł specjalizacyjny – 495 godz., 72 ECTS,

**Studia drugiego stopnia, tryb niestacjonarny**: 4 semestry, 600 godzin zajęć dydaktycznych, 120 ECTS. Moduły kształcenia z zajęć podstawowych i wybieralnych oraz moduł specjalności. Program kształcenia nie przewiduje specjalności oraz odbywania praktyk.

Moduł podstawowy – 315 godz., 60 ECTS,  
Moduł wybieralny – 285 godz., 60 ECTS.

Ocena konstrukcji planu studiów pierwszego stopnia bazujących na krajowych ramach kwalifikacji:

- a. Przyjęto zasadę rozliczenia rocznego zachowując wewnątrz podział na semestry;
- b. przyjęto ilość punktów ECTS nieznacznie powyżej 60, co można uznać za rozwiązanie właściwe w kontekście efektów kształcenia i nakładu pracy studenta;
- c. wprowadzono różne moduły kształcenia, przypisanie przedmiotów do modułów jest właściwe;
- d. sekwencyjność zajęć właściwa;
- e. przedmioty właściwe kierunkowo i specjalnościowo;
- f. przewidziano zajęcia opcjonalne w języku polskim i obcym;
- g. plan studiów przewiduje praktykę w wymiarze 120 godzin za 4 ECTS;
- h. ilość przedmiotów w semestrach wyrównana;
- i. układ godzinowy pomiędzy semestrami proporcjonalny;
- j. plan studiów przewiduje seminarium dyplomowe;
- k. nazwy przedmiotów bliższe stylowi dziennikarskiemu: Razem czy osobno? – Wielka Brytania wobec przemian europejskich, Region andyjski: kulturowa bliskość versus polityczny i gospodarczy..., „Quo vadis” India. Mocarstwowe aspiracje New Dehli, Rzeczywistość postkomunistyczna Rosji;
- l. punktacja na studiach MISH po kolejnych latach studiów jest niższa niż wymagany limit, tj. 58, 34, 41 ECTS; podobnie na specjalnościach polityka międzynarodowa i dyplomacja,

regiony świata... w wymiarze semestralnym - 31, 27, 16, 18 12, 29; na specjalności International Marketing limit punktów ECTS w latach studiów wynosi: 59, 60, 62;

- m. na studiach niestacjonarnych (2012/2013 pierwszego stopnia) silnie przeważają wykłady, ponadto wykładom w wymiarze 30 godzin przypisano od 5 do 6 ECTS, co nie znajduje uzasadnienia w realnym nakładzie pracy studenta, który powinien wynosić nawet do 180 godzin (6 x 30). W konsekwencji generuje to plan studiów, w którym student ma od 4 do 7 przedmiotów semestralnie;

Ocena konstrukcji planu studiów drugiego stopnia bazujących na krajowych ramach kwalifikacji:

- a) plan zawiera godziny zajęć: podstawowych, ogólnouczelnianych, wybieralnych;
- b) plan wskazuje na zajęcia o charakterze praktycznym oraz realizowane z i bez udziału nauczyciela akademickiego;
- c) przewidziano przedmioty obecne dotychczas w standardach kształcenia;
- d) przewidziano moduły specjalnościowe;
- e) za niewłaściwy należy uznać rozrzut punktów ECTS w semestrze od 23 do 37 (specjalność American..., Brytyjska i Wspólnoty Narodów, Europejska ...);
- f) za seminarium dyplomowe i przygotowanie pracy przysługuje studentowi 33 ECTS (4,4,25), co wydaje się bardzo dużą ilością, stanowi ponad ¼ łącznego nakładu pracy studenta wymaganą do uzyskania tytułu zawodowego magistra, łącznie na specjalność przypada 72 ECTS, w tym na seminarium wspomniane 33;
- g) na studiach stacjonarnych II stopnia widoczne jest silne rozbudowanie semestrów w 1 semestrze jest 10 przedmiotów, w drugim – 12, co przekłada się na zaniżoną punktację ECTS za przedmiot i nie współgra z innymi planami studiów, a nawet w tym samym planie studiów pomiędzy semestrami (np. pierwszym i czwartym). Na specjalności International Marketing liczba przedmiotów w semestrach jest następująca: 10,12,8,5; ponadto nasuwa się pytanie, dlaczego jeden przedmiot z wymiarze 30 godzin ma 1, a w innym 3 ECTS. Wartość punktów ECTS za zajęcia w języku obcym wydaje się zaniżona;
- h) na specjalności American ....., Brytyjska..., Europejska..., skala punktów ECTS pomiędzy 19 a 37, łącznie plan studiów przewiduje 108 ECTS za 870 godzin zajęć dydaktycznych, seminarium dyplomowe w wymiarze 33 ECTS stanowi ponad 1/3 całości;
- i) plan studiów dla MISH II stopnia stacjonarne nie zamyka semestrów w 30 ECTS, zajęciom ogólnouczelnianym przypisano 0 ECTS.

Ocena konstrukcji planu studiów niestacjonarnych drugiego stopnia bazujących na krajowych ramach kwalifikacji:

- a) plan nie przewiduje specjalności;
- b) silna dominacja wykładów na pierwszym roku studiów, ponadto przypisano im za dużo punktów ECTS (od 5 do 6 za 30 godzin wykładu);
- c) plan przewiduje zajęcia: podstawowe, wybieralne, praktyczne, z i bez udziału nauczyciela. Zajęciom ogólnouczelnianym przypisano 0 ECTS;

- d) seminarium dyplomowemu przypisano 36 ECTS, co stanowi ponad 43% ECTS łącznego ich wymiaru.

Plan studiów od roku akademickiego 2011/2012:

- a) plan spełnia wymagania zawarte w standardach kształcenia;
- b) zapewniony jest wybór różnych modułów kształcenia: język obcy, zajęcia tematyczne, przedmioty opcjonalne, translatoria, językowe do wyboru, seminaria dyplomowe;
- c) liczba punktów ECTS w semestrze waha się do 27 do 33;
- d) praktyka w wymiarze minimum trzech tygodni za 3 ECTS;
- e) wychowaniu fizycznemu (30 godzin) przypisano 0 ECTS;
- f) w semestrze 6 (3 rok studiów niestacjonarnych) przewidziano 26 ECTS, to jest niezgodne z rozporządzeniem.

Wyjaśnienia wymaga korelacja danych zawartych w planie studiów w tabeli, przyjętej za obowiązujący wzór na całej uczelni:

- a. liczby godzin w ciągu całego toku studiów z zajęciami wymagającymi udziału nauczyciela, wartość pierwsza jest niższa niż druga, w dokumentacji nie ma informacji, w jaki sposób realizowane są dodatkowe godziny i jakie efekty tam się uzyskuje;
- b. dlaczego suma godzin zajęć o charakterze praktycznym jest największą wartością, tj. przewyższa np. na I stopniu studiów stacjonarnych ilość godzin przypisaną godzinom w toku studiów, zajęć wymagających udziału nauczyciela akademickiego (dotyczy to także innych specjalności;
- c. z tabeli tzw. pomocniczej wynika, że zajęciom ogólnouczelnianym przypisano zero godzin i zero punktów ECTS;
- d. wadliwa punktacja ECTS, bowiem na specjalności międzynarodowa polityka i dyplomacja, komunikowanie międzynarodowe, regiony świata semestrom: 4,5,6 przypisano poniżej 30 punktów ECTS, tj. 29, 27, 34.

Plan studiów II stopnia (drugi rok) stacjonarnych bazuje na standardach kształcenia, zawiera treści kierunkowe i podstawowe, ich cechą jest przewaga wykładów jako formy zajęć, przypisanie wykładom dużej liczby punktów ECTS (30 godzin – 6 ECTS).

Plan studiów niestacjonarnych III roku zawiera punkty ECTS od 27 do 37, za wykłady w wymiarze 30 godzin przewidziano nawet 8 ECTS.

**Ocena spójności specyficznych i szczegółowych efektów kształcenia. W przypadku profilu praktycznego ocena obejmuje stopień uwzględnienia wymagań organizacji zawodowych umożliwiających nabycie uprawnień do wykonywania zawodu oraz zakres wpływu absolwentów i przedstawicieli pracodawców w formułowaniu efektów kształcenia, a w odniesieniu do profilu ogólnoakademickiego – wymagań formułowanych dla obszaru nauki, z którego kierunek się wywodzi**

Zachodzi wiążek pomiędzy efektami kształcenia na poziomie obszaru, kierunku i przedmiotu. Uczelnia kształcenia wprowadziła na profilu ogólnoakademickim, jednakże silnie obecne jest uwzględnianie potrzeb i oddziaływania środowiska politycznego (krajowego i zagranicznego) na sferę dydaktyki i badań naukowych. Ponieważ dopiero rozpoczyna się ewaluację losów

zawodowych absolwentów w sposób usystematyzowany, dlatego nie można orzec o zestandaryzowanym i ukierunkowanym oddziaływaniu tej grupy na proces dydaktyczny.

**Ocena możliwości osiągnięcia ogólnych i specyficznych efektów kształcenia poprzez realizację celów i szczegółowych efektów kształcenia dla modułów kształcenia (poszczególnych przedmiotów, grup przedmiotów) oraz praktyk zawodowych (o ile są przewidziane w programie studiów)**

Zarządzenie Rektora nr 66 z 13 maja 2011 roku wprowadza jednorodną konstrukcję opisu przedmiotu, odnoszącego się do założonych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji. Określono elementy sylabusu oraz jego cechy.

Wydział przygotował sylabusy do prowadzonych zajęć dydaktycznych, zawierają one ważne elementy i tym samym mogą stanowić podstawę do realizacji procesu dydaktycznego. Zawierają one cel przedmiotu, efekty modułowe będące w zgodzie z zakresem przedmiotu i kierunku studiów. Wskazano efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Treści kształcenia pozostają adekwatne względem celów i efektów kształcenia. Metody dydaktyczne pozwalają na realizację zamierzeń nauczyciela akademickiego i przybliżają studenta do celu. Sposoby weryfikacji efektów kształcenia są właściwe, w tym zakresie stosuje się rozwiązania tradycyjne Uzupełnienia i dopracowania wymaga jednakże: podział godzin i punktów ECTS na pracę własną oraz z udziałem nauczyciela akademickiego oraz kojarzenie efektów modułowych do kierunkowych. (Załącznik nr 2.1.).

**Ocena dostępności opisu założonych efektów kształcenia czy i w jaki sposób opis efektów kształcenia jest publikowany**

Sylabusy zostały opracowane na bazie rozporządzenia Rektora UŁ. Dostępne są w wersji tradycyjnej i elektronicznej. Program nauczania w formie sylabusów jest udostępniany studentom na pierwszych zajęciach, jest również dostępny na stronie internetowej wydziału a także w dziekanacie. Program studiów jest sformułowany i skonkretyzowany na język efektów kształcenia. Wyniki ankiet ewaluacyjnych są dostępne studentom poprzez przedstawicieli zasiadających w samorządzie studenckim.

Studenci potrafią wskazać kompetencje i umiejętności, które nabywali podczas studiów w trakcie zajęć i praktyk.

2).

**Ocena czy efekty kształcenia są sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na opracowanie przejrzystego systemu ich weryfikacji**

Na ocenianym kierunku stosuje się skonkretyzowany system oceny efektów kształcenia, który umożliwia weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągania efektów na każdym z etapów kształcenia studenta. Podstawą takiego działania są właściwie sformułowane efekty kształcenia pod względem leksykalnymi i merytorycznym. Precyzja ta przekłada się na jasność koncepcji nauczania i oceniania studentów.

3).

**Analiza i ocena systemu weryfikacji efektów kształcenia, w tym:**

**-objęcia tym systemem wszystkich kategorii efektów kształcenia (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne), oraz wszystkich etapów kształcenia**

Uchwałą Senatu nr 560 z dnia 11 czerwca 2012 r. Uczelnia określiła efekty kształcenia na kierunku „stosunki międzynarodowe” na poziomie studiów pierwszego stopnia oraz Uchwałą nr 561 z dnia 11 czerwca 2012 r. efekty kształcenia na poziomie studiów drugiego stopnia. W powyższych uchwałach zostały określone efekty kierunkowe oraz przyporządkowane do efektów obszarowych. System weryfikacji efektów kształcenia jest wielopoziomowy, odnosi się zarówno do zasad dyplomowania, jak i bieżącego oceniania studentów, zgodnie z deklaracjami zawartymi w sylabusach przedmiotów. Wyższe lata studiów są prowadzone według standardów kształcenia i w tym zakresie pozostają w zgodzie z przepisami prawa oraz wymogami akademickimi nauczania na tym kierunku i poziomie.

**- możliwości zmierzenia i oceny efektów kształcenia na poszczególnych jego etapach, prawidłowości ustalonych procedur, metod (dobór do ocenianego kryterium) i ocen, ze szczególnym uwzględnieniem procesu dyplomowania**

Program kształcenia na kierunku studiów „stosunki międzynarodowe” realizowany jest z wykorzystaniem różnych form dydaktycznych: wykładów, konwersatoriów, ćwiczeń, seminariów. Stosowane do nich opracowane metody pomiaru jakości i efektywności nauczania. Dominują tradycyjne sposoby weryfikowania wiedzy studenta, właściwe dla nauk społecznych.

Proces dyplomowania został ustalony w „Regulaminie studiów” w § 47-53 oraz w Uchwale Rady Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politologicznych z dnia 26 stycznia 2012 roku w sprawie zasad dyplomowania. Pozwoliło to na bardzo szczegółowe opracowanie zasad i kryteriów dochodzenia do obron prac dyplomowych. Zalecenia obejmują: wskazówki merytoryczne, warsztatowe z podziałem na pracę licencjacką i magisterską, przebieg obrony (wskazuje się trzy pytania do zadania). Także precyzyjnie opisano inne dokumenty składające się na procedurę dyplomowania, w tym wzór recenzji i oświadczenie studenta.

Oglądowi poddano losowo wybrane karty okresowych osiągnięć studenta oraz protokoły zaliczenia przedmiotu. Dokumenty te są sporządzane zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 201, poz. 1188). W wybranych losowo teczkach absolwentów znajdują się wymagane dokumenty związane ze złożeniem egzaminu dyplomowego (protokoły egzaminu dyplomowego i recenzje prac dyplomowych).

Wydział dokonał ewaluacji prac magisterskich na kierunku stosunki międzynarodowe przypadających na lata 2008 – 2010. W tym okresie obroniono ponad 800 prac. Ze sprawozdania wynika, że wśród promotorów przeważali samodzielni pracownicy nauki, natomiast wśród recenzentów – adiunkci. Adiunkci częściej prowadzili prace magisterskie na studiach niestacjonarnych. Około 8% tytułów prac dyplomowych wzbudziło zastrzeżenia wynikające z braku korelacji z kierunkiem studiów, odnosiły się one do sfer: mikroekonomii, mediów, subkultur, spraw pracowniczych. Wydział przedstawił także analizę merytoryczną prac dyplomowych, wskazującą na najczęściej występujące uchybienia: warsztatowe, ogólnikowe recenzje, recenzowanie prac przez adiunktów, gdy promotorem jest profesor,

stały układ recenzencko – promotorski, duże rozpiętości rozmiaru prac, opisowy charakter prac przy skromnej (podstawowej literaturze).

**- standaryzacji wymagań, zapewnienia przejrzystości i obiektywizmu formułowania ocen**

Przegląd dokumentacji toku studiów: protokoły zaliczeniowe sesji egzaminacyjnej 2010/2011 oraz 2011/2012 pozwalają na pozytywną ocenę procedur wystawiania ocen i ich dokumentowania. Wydział monitoruje wyniki zaliczeń i egzaminów pod kątem rozkładu ocen oraz ich poziomu, co przyjmuje się za wskaźnik efektywności nauczania. Dokumentacja SKJ zawiera wykaz przedmiotów, na których studenci kierunku uzyskali najgorsze oceny (Historia stosunków międzynarodowych) oraz oceny jednolite. Wymagania zaliczeniowe są zestandaryzowane i ujęte w procesie kształcenia. Kryteria ocen są jawne, prezentowane przez nauczycieli studentom na pierwszych zajęciach. Warunki uzyskania ocen (zawarte w sylabusach) cechuje obiektywizm. Ogólne zasady oceniania i dyplomowania są powszechnie dostępne.

**-w przypadku prowadzenia kształcenia na odległość: czy weryfikacja uzyskanych efektów kształcenia prowadzona jest na bieżąco, tj. co najmniej z równą częstotliwością jak na studiach prowadzonych w uczelni w sposób tradycyjny i pozwala na ich porównanie z zakładanymi efektami kształcenia, oraz czy zaliczenia i egzaminy kończące zajęcia dydaktyczne z przedmiotu są prowadzone w siedzibie uczelni – nie dotyczy.**

**- analiza skali i przyczyn odsiewu**

Przyczyny skreśleń są tradycyjne dla środowiska akademickiego: niepodjęcie studiów, rezygnacja, niezaliczenie sesji. Uczelnia monitoruje ten stan i podejmuje działania korygujące i wspomagające studentów w sytuacjach losowych. Dokumentacja toku studiów oraz przeprowadzone rozmowy z pracownikami naukowymi, ze studentami i samorządem studenckim nie wskazały na istnienie czynników i mechanizmów występujących po stronie uczelni, które generowałyby skreślenia studentów w sposób inny niż naturalny. Na studiach stacjonarnych I stopnia skreślono w roku akademickim 2011/2012 - 74 studentów, na studiach niestacjonarnych – 25, na studiach drugiego stopnia odpowiednio: 50 i 5. Podstawowym powodem skreśleń jest niepodjęcie studiów w wyniku wyboru dwóch lub więcej kierunków, rezygnacja z tego samego powodu oraz na ostatnim miejscu - niezaliczenie sesji.

**-ocena dostępności informacji na temat stosowanego systemu oceny efektów kształcenia**

Efekty kształcenia są weryfikowane na wizytowanym kierunku w sposób precyzyjny w trakcie roku akademickiego jak i podczas zaliczeń kończących przedmiot. Protokoły egzaminacyjne i dokumentacja związana z zaliczeniami, jest udostępniana w miarę możliwości w dziekanacie jak i u wykładowców.

4).

**Ocena procedur i mechanizmów umożliwiających badanie losów (karier) absolwentów oraz dostosowanie efektów kształcenia do oczekiwań absolwentów ocenianego kierunku studiów i otoczenia społeczno-gospodarczego (w tym rynku pracy), a także stopnia zaangażowania (wpływu) przedstawicieli tych interesariuszy na kształtowanie struktury efektów kształcenia. Analiza efektywności działalności prowadzonej przez uczelnię/jednostkę w tym zakresie**

Na wydziale funkcjonuje Biuro Współpracy, które wspiera i monitoruje rozwój zawodowy absolwentów. W ramach projektu *Connection* prowadzone są działania zacieśniające więzy uczelni z absolwentami, a także otoczeniem społeczno-gospodarczym z dużym naciskiem na podmioty prywatne.

Wydział jest w początkowym stadium ankietyzacji absolwentów, realnie widoczne efekty badań będą miały miejsce w przyszłości. Warta podkreślenia jest duża baza danych adresów mailowych stworzona wraz z organizacją ostatniego zjazdu absolwentów Wydziału kształtująca się na poziomie blisko 1900.

Wśród partnerów zewnętrznych panuje duże zróżnicowanie. Wydział współpracuje z mediami, fundacjami, stowarzyszeniami, instytucjami państwowymi i międzynarodowymi a także ze znaczną liczbą podmiotów gospodarczych krajowych i zagranicznych.

Strategia, którą kieruje się wizytowany kierunek pozwala na znaczne dostosowywanie efektów kształcenia zgodnie z oczekiwaniami otoczenia społeczno-gospodarczego i absolwentów, z zachowaniem naukowego charakteru procesu studiowania.

W październiku 2012 roku odbył się pierwszy zjazd absolwentów, na którym rozdano ankietę badającą losy zawodowe. Działa ponadto stowarzyszenie absolwentów. Jest ono miejscem spotkań, dotychczas jednakże nie podejmowano tematów kształcenia. Wiedza o losach absolwentów wynika także z kontaktów osobistych.

Należyte prowadzenie badań i utrzymywanie kontaktów z interesariuszami zewnętrznymi możliwe jest jedynie w dłuższej perspektywie i w sposób trwały, przy dysponowaniu kadrami i zapewnieniu im należytej bazy infrastrukturalnej. Osoby (trzy) odpowiedzialne w Uczelni są tymczasem pracownikami zatrudnionymi w bieżącym roku, ponadto podstawą ich bytności jest realizacja projektu. Rodzi to obawy o ciągłość działań wydziału w tym zakresie.

#### **Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych**

Analiza losowo wybranych prac dyplomowych prowadzonych na kierunku stosunki międzynarodowe pozwala wyprowadzić pozytywne wnioski odnoszące się do płaszczyzny merytorycznej, warsztatowej oraz zakresu podejmowanych zagadnień. Prace pisane są w języku polskim i obcym, dominuje tematyka stosunków międzynarodowych oraz politologiczna, odnosząca się do zagadnień wewnętrznych innych państw, co wskazuje na powiązanie problemów badawczych ze specjalnościami o charakterze regionalnym. Jako zalecenie należy wskazać ściślejsze wiązanie niektórych prac dyplomowych z czasami współczesnymi, by także nadawać prym warsztatowi badawczemu właściwemu dla nauki o polityce.

5).

W przypadku, gdy przeprowadzana jest kolejna ocena jakości kształcenia na danym kierunku studiów należy ocenić dokonane zmiany, odnieść się do stopnia realizacji zaleceń, jeśli poprzednio były sformułowane, lub efektów działań naprawczych, a także ocenić proces rozwoju kierunku – nie dotyczy

#### **Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego – w pełni**

##### **Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

- 1) Efekty kształcenia dla kierunku pozostają w zgodności merytorycznej i zakresie z dziedziną nauki i dyscypliną naukową, a także ze społecznym obszarem kształcenia. Efekty kierunkowe stanowią podstawę dla efektów niższego rzędu. Nie opracowano efektów w zakresie kompetencji społecznych dla specjalności.
- 2) Efekty kształcenia programu nauczania są sformułowane w sposób zrozumiały i przejrzysty. Stwierdzono jednakże uchybienia w konstrukcji planu studiów oraz w systemie ECTS.
- 3) System weryfikacji wiedzy jest skonkretyzowany i powszechnie dostępny.
- 4) Na wizytowanym kierunku dostosowuje się efekty kształcenia do oczekiwań otoczenia społeczno-gospodarczego i absolwentów. Działania są efektywne i pozwalają na upowszechnianie innowacyjnego charakteru zaimplementowanych rozwiązań.

### **3.Program studiów a możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia**

**1).Ocena czy realizowany program studiów umożliwi osiągnięcie każdego z określonych celów oraz ogólnych i szczegółowych efektów kształcenia, a także uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta. W przypadku kształcenia nauczycieli oraz kierunków, dla których określone zostały standardy kształcenia – również ocena spełnienia wymagań odpowiednich standardów**

Realizowany program studiów umożliwi osiągnięcie efektów kierunkowych i specjalnościowych i w konsekwencji uzyskanie zakładanej sylwetki absolwenta. Został opracowany zgodnie z warsztatem akademickim i ergonomią nauczania. Dominacja wykładów na wybranych formach studiów może utrudniać osiągnięcie wybranych efektów kształcenia i wymuszać przenoszenie pracy na barki studenta. Okresem zaliczeniowym jest semestr/rok, organizacja zajęć na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych (8 zjazdów z cyklach sobotnio - niedzielnych) są właściwe.

**Ocena czasu trwania kształcenia, prawidłowości doboru treści kształcenia, form zajęć dydaktycznych i metod kształcenia w celu osiągnięcia efektów kształcenia określonych dla każdego przedmiotu/modułu, w tym modułu przedmiotów do wyboru, danego poziomu kwalifikacji. W przypadku wykorzystywania metod i technik kształcenia na odległość ocena czy kształcenie, którego celem jest zdobycie umiejętności praktycznych, odbywa się w warunkach rzeczywistych, z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i studentów**

Czas trwania nauki oraz dobór treści kształcenia są właściwe względem kierunku studiów, formy zajęć dydaktycznych i metody kształcenia określone dla wybranych modułów powinny w większym stopniu obejmować zajęcia aktywizujące studentów. Dobrze zostały ocenione

zajęcia prowadzone na platformach cyfrowych z racji indywidualizacji i silniejszego zaangażowania nauczyciela akademickiego.

**Ocena prawidłowości określenia nakładu pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia – ogólnych, specyficznych i szczegółowych (dla kierunku, poziomu kwalifikacji i profilu, modułu przedmiotów i poszczególnych przedmiotów)**

Nakład pracy studenta wyrażany punktami ECTS w swej zasadniczej części jest właściwy, co potwierdzili studenci obecni na spotkaniu. Według nich właściwa jest relacja pomiędzy nakładem pracy a efektami kształcenia. Ocena ta nie do końca koresponduje w analizą systemu ECTS z perspektywy konstrukcji planu studiów. Rozbieżność ta pokazuje pewną dwutorowość, tj. z jednej strony realna praca studenta, z drugiej potrzeba zbudowania programu spełniającego wymagania prawem przepisane.

**Ocena zgodności przyjętej punktacji ECTS z przepisami ustalającymi podstawowe wymagania w tym zakresie, w przypadku kształcenia nauczycieli i kierunków, dla których ustalono standardy kształcenia – również zgodności z odpowiednimi standardami**

Zarządzenie Rektora nr 68 z 26 kwietnia 2012 roku określa funkcjonowanie systemu transferu punktów ECTS, przypisuje się jednemu punktowi ECTS do 25 do 30 godzin pracy własnej studenta. System punktów ECTS ma charakter powszechny i obejmuje wszystkie poziomy kształcenia. Punktami ECTS są objęte wszystkie przedmioty. Dla studiów I stopnia (6 semestrów) wyznaczono limit 180 punktów, dla studiów drugiego stopnia od 90 do 120, zgodnie z liczbą semestrów studiów. Przypisano także ogólnie limit punktów ECTS poszczególnym grupom przedmiotów. Zapewniono mobilność studentów bazującą na przenoszeniu osiągnięć oraz nadzorze merytorycznym i organizacyjnym.

**Ocena sposobu wykorzystania możliwości stworzonych przez ten system w indywidualizowaniu procesu kształcenia, w tym poprzez wymianę międzyuczelnianą, międzynarodową**

System kształcenia zapewnia możliwość indywidualizacji nauczania, studenci wykazują dużą wiedzę o ECTS i transferze osiągnięć pomiędzy uczelniami. Świadomi są także korzyści wynikających z intelektualnej otwartości na inne ośrodki kształcenia akademickiego czy z uczelnia się w ramach MISH.

Proponowany model kształcenia stwarza studentom daleko posunięte możliwości indywidualizacji własnej ścieżki kariery. Studenci mogą wybierać między ścieżką prowadzącą ich do pracy w międzynarodowym biznesie, w międzynarodowych instytucjach społecznych i politycznych, czy w międzynarodowych mediach. Zdobyte na studiach kompetencje stwarzają szerokie pole do działania w różnych instytucjach krajowych jak i zagranicznych, gdyż absolwenci posługują się od 2-3 językami obcymi.

**Ocena prawidłowości: sekwencji przedmiotów i modułów określonej w planie i programie studiów poszczególnych poziomów kwalifikacji**

Rozkład zajęć jest prawidłowy a program daje możliwości zarówno osiągnięcia wiedzy ogólnej w temacie stosunków międzynarodowych jak i dużej indywidualizacji w dalszych poziomach kwalifikacji. Wydział przygotowuje Kalendarium dydaktyczne na dany rok akademicki, który zawiera szczegółową organizację procesu dydaktycznego oraz jego sprawozdawczości i obsługi studentów.

### **Ocena spójności programu i wymiaru praktyk studenckich, terminu ich realizacji oraz doboru miejsc, w których się odbywają, z celami i efektami kształcenia określonymi dla tych praktyk**

Program kształcenia obejmuje obowiązkowe praktyki zawodowe na poziomie licencjackim w wymiarze 3 tygodni (natomiast wymóg uczelniany wskazuje na 4 tygodnie). Na studiach magisterskich nie jest przewidziana praktyka. Praktyka są realizowane w dowolnym semestrze, a punkty doliczane są do semestru 6. Dobór podmiotów prowadzących praktyki studenckie jest właściwy z punktu widzenia kierunku i specjalności kształcenia.

### **Ocena systemu kontroli i zaliczania praktyk**

Zasady realizacji praktyk określają dokumenty Uczelni oraz *Regulamin praktyk zawodowych ciągłych* uchwalony przez Radę Wydziału. Program praktyk opiera się na dwustopniowym systemie. Pierwszy stopień dotyczy przyjęcia przez opiekuna kierunkowego praktyk podania, w którym student motywuje wybór instytucji, w której zamierza realizować praktykę, wystawienie skierowania na praktykę i zawarcie porozumienia między Dziekanem Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politologicznych a instytucją przyjmującą studenta na praktykę. Drugi stopień to właściwa weryfikacja efektów realizacji praktyk – jest ona realizowana w oparciu o Sprawozdanie z przebiegu praktyk oraz Dziennik zaliczenia praktyki. Analiza dokumentacji praktyk studenckich wskazuje właściwość w tym względzie.

### **Ocena organizacji procesu kształcenia realizowanego w ramach poszczególnych form kształcenia przewidzianych dla danego kierunku, poziomu i profilu studiów w kontekście możliwości osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia. Prawidłowość organizacji kształcenia w ZOD, jeżeli taki ośrodek funkcjonuje w ramach jednostki**

Zajęcia dydaktyczne na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych odbywają się w dniach i porach właściwych dla poszczególnych form, wedle ustalonego kalendarza roku akademickiego i zjazdów. Z organizacją zajęć dydaktycznych współgra opieka naukowa i administracyjna.

### **Ocena prawidłowości doboru form realizacji zajęć dydaktycznych z przedmiotów tworzących moduł praktyczny (zajęcia praktyczne, w tym w środowisku pracy) do założonych efektów kształcenia**

Uczelnia w zasadniczej części właściwie dobrała efekty kształcenia do form realizacji zajęć dydaktycznych z przedmiotów zarówno o charakterze ogólnoakademickim, jak i takich zawierających komponenty praktyczne. Stwierdzono jednakże pojedyncze uchybienia związane ze zbyt niskim udziałem form aktywizujących studentów.

## **Ocena możliwości indywidualizacji procesu kształcenia studentów wybitnie uzdolnionych, studentów niepełnosprawnych**

Istnieje możliwość realizacji studiów poprzez indywidualną organizację studiów oraz indywidualny plan i program nauczania: wybór przedmiotów, programy ze specjalnościami, MISH, programy wymiany, języki obce (*Uchwała Senatu UŁ nr 458... w sprawie osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia w zakresie znajomości i umiejętności posługiwania się nowożytnym językiem obcym*), proseminaria, seminaRIA dyplomowe, przedmioty opcjonalne, wykłady do wyboru, translatora modułów, przedmioty wydziałowe i ogólnouczelniane, IOS, IPS. Indywidualizacja programów studentów jest znaczna również ze względu na duży udział w stypendiach międzynarodowych, przede wszystkim w ramach programu Erasmus. Wizytowany kierunek charakteryzuje się dużym spektrum specjalizacji i indywidualnym doboREM zajęć o charakterze fakultatywnym.

Do roku akademickiego 2012/2012 na poziomie studiów licencjackich nie było specjalności, studenci wybierali przedmioty opcjonalne w ramach tzw. ścieżek kształcenia. Na studiach magisterskich wybór specjalności następował w momencie rekrutacji.

Na wizytowanym kierunku można kształcić studentów niepełnosprawnych ruchowo. Na wniosek otrzymują IOS, wydział stara się zapewnić właściwą salę dydaktyczną, dostosowuje się metody dydaktyczne dla niektórych rodzajów niepełnosprawności (np. słabo widzących). Uwzględnia się zalecenia uczelnianego Rzecznika ds. Osób Niepełnosprawnych, np. wydłużenie czasu pisania egzaminów i zaliczeń końcowych.

W minionym roku akademickim z wymiany studenckiej programu Erasmus skorzystało 25 studentów w semestrze zimowym i 17 w letnim. Podstawą wymiany studenckiej jest Uchwała Rady Wydziału z 28 czerwca 2012 roku określająca warunki uznawania okresu studiów za granicą w ramach programu Erasmus. Z kolei inna Uchwała z czerwca 2012 roku przewiduje możliwość podniesienia punktacji ECTS studentowi zagranicznemu za zajęcia prowadzone na wydziale, na podstawie zwiększonego nakładu jego pracy.

2).

### **Ocena czy zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne tworzą spójną całość**

Zakładane efekty kształcenia są należycie skorelowane z treściami programowymi, modułami kształcenia oraz specjalnościami. Formy dydaktyczne są charakterystyczne dla nauk społecznych, specyfika konkretnych zajęć przypisana treści i efektom. Nowoczesne techniki nauczania pozytywnie ocenione przez studentów, wzmacniają końcowy efekt edukacyjny. Korekty wymaga podział godzin wybranych zajęć na wykładowe i aktywizujące studentów (ćwiczenia, konwersatoria).

3).

**W przypadku, gdy przeprowadzana jest kolejna ocena jakości kształcenia na danym kierunku studiów należy ocenić dokonane zmiany i ich efekty, odnieść się do stopnia realizacji sformułowanych poprzednio zaleceń, lub efektów działań naprawczych, a także ocenić proces zmian programu studiów w aspekcie rozwoju kierunku – nie dotyczy**

**Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego – w pełni**

### **Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

1) Program kształcenia został skomponowany na bazie właściwych efektów kształcenia (obszarowych i kierunkowych), widoczna jest jego wewnętrzna spójność na poziomie specjalności i przedmiotów. Czas trwania studiów zgodny z przepisami prawa i skorelowanymi z efektami kształcenia oraz łącznym nakładem pracy studenta. Punkty ECTS są zgodne z przepisami prawa i odzwierciedlają łączny nakład pracy studenta. Stwierdzono jednakże pojedyncze przypadki braku zasadności wyceny punktowej. Szerszego wyjaśnienia wymaga niedobór punktów ECTS w semestrach. Sekwencyjność zajęć właściwa, program i przepisy pozwalają na indywidualizację kształcenia. Praktyki studenckie właściwe zaplanowane i prowadzone.

2) Zakładane efekty kształcenia należy skorelowane z treściami programowymi, modułami kształcenia oraz specjalnościami. Formy dydaktyczne właściwe względem nauk społecznych i kierunku studiów oraz jego profilu. Korekty wymaga podział godzin wybranych zajęć na wykładowe i aktywizujące studentów (ćwiczenia, konwersatoria), szczególnie dla realizacji umiejętności i kształtowania kompetencji społecznych.

#### **4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zrealizowania celów edukacyjnych programu studiów**

1).

**Ocena czy struktura kwalifikacji osób prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów oraz ich liczba umożliwiają osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia**

Liczba nauczycieli akademickich wydziału jest zasadniczo wystarczająca dla sprawnego osiągania zamierzonych efektów kształcenia na kierunku *stosunki międzynarodowe*. Tym bardziej, że od samego początku przyjęto model kształcenia interdyscyplinarnego. Wybór ten uzewnętrznił został stosunkowo szerokim spektrum zatrudnionej na wydziale i kierunku kadry naukowej (pod kątem naukowych specjalności) jak i szerokim doбором oferowanych na specjalności. Na podkreślenie zasługuje wysoki poziom naukowy samodzielnych pracowników - stanowiących minimum kadrowe kierunku. Aż połowa z nich (3) to profesorowie tytularni. Jest to o tyle istotne, że na *stosunkach międzynarodowych* wykłada stale ponadto siedmiu pozostałych samodzielnych pracowników naukowych Wydziału, stanowiących minimum kadrowe dwóch innych kierunków. To samo odnosi się do adiunktów, gdyż sześciu adiunktów stanowiących minimum kadrowe kierunku wspierane jest stale w procesie dydaktycznym przez wielu adiunktów z pozostałych jednostek wydziału (ok. 40).

Podkreślenia wymaga fakt, że zainteresowania badawcze i dorobek naukowy pracowników także tych spoza obszaru nauk społecznych, jest w pełni zgodny z realizowanymi na kierunku specjalizacjami i problematyką, szeroko pojmowanych stosunków międzynarodowych, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki ekonomicznej. Na podkreślenie zasługuje jeszcze jeden fakt. Otóż władze wydziału i instytutu, tak przecież młodego, od początku przyjęły strategię rozwoju kadrowego opartą na rozwoju własnej, młodej kadry naukowej. Zaowocowało to 3 rozprawami habilitacyjnymi w ciągu ostatnich dwóch lat i aż 11-oma doktoratami. W tym samym okresie 3 doktorów habilitowanych uzyskało tytuł profesora.

Biorąc pod uwagę szereg zaawansowanych przewodów habilitacyjnych, postawienie na rozwój własnej, samodzielnej kadry naukowej, nauczyciele stanowią silną stronę analizowanego kierunku studiów.

Reasumując, kadra naukowa Wydziału i Instytutu gwarantuje w pełni właściwą realizację zakładanych celów naukowych i dydaktycznych.

**Załącznik nr 5. Nauczyciele akademicki realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe. Cz. I. minimum kadrowe. Cz. II. pozostali nauczyciele akademicki**

2).

**Ocena spełnienia przez nauczycieli akademickich wymienionych w minimum kadrowym warunków określonych w przepisach prawa (w tym posiadanie odpowiednich kwalifikacji naukowych i dorobku w danym obszarze wiedzy lub doświadczenia zawodowego, pensum dydaktyczne, wymiar czasu pracy, a w przypadku studiów na poziomie magisterskim/drugiego stopnia-podstawowe miejsce pracy, nie przekroczenie limitu minimów kadrowych, złożenie oświadczenia dotyczącego zaliczenia do minimum kadrowego)**

Uczelnia zgłosiła do minimum kadrowego 3 nauczycieli akademickich z tytułem naukowym profesora, 3 ze stopniem naukowym doktora habilitowanego oraz 6 ze stopniem naukowym doktora.

Wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w § 15 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445 z późn. zm.), tj.: „Minimum kadrowe dla studiów drugiego stopnia na określonym kierunku studiów stanowi co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora” oraz § 13 pkt. 2, tj.: „Do minimum kadrowego, o którym mowa w § 15, są wliczani nauczyciele akademicki zatrudnieni w uczelni na podstawie mianowania albo umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów, dla których uczelnia ta stanowi podstawowe miejsce pracy” a także § 13 pkt. 3, tj.: „Nauczyciel akademicki może być wliczony do minimum kadrowego w danym roku akademickim, jeżeli osobiście prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku samodzielnych nauczycieli akademickich i co najmniej 60 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora lub tytuł zawodowy magistra”.

Uczelnia stosuje wzór oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego, który pozwala na stwierdzenie, iż wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w art. 112 a ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., poz. 572 i 742).

W teczkach osobowych znajdują się dokumenty pozwalające na uznanie deklarowanych tytułów i stopni naukowych. Umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy. Wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki rozporządzenia z 2011

roku w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia z listopada 2011 roku. Do minimum kadrowego wliczono, nauczycieli akademickich zatrudnionych od dawna w jednostce na podstawie mianowania lub umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy (dłużej niż rok). Wymóg ten został spełniony przez wszystkich nauczycieli akademickich zgłoszonych do minimum kadrowego. Wszystkie osoby spełniają też wymogi zgodnie, z którymi do minimum kadrowego drugiego stopnia wliczani są nauczyciele, dla których Uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy i którzy prowadzą osobiście na kierunku *stosunki międzynarodowe* więcej niż wymagane 30 godzin od samodzielnych pracowników naukowych i 60 godzin od pracowników ze stopniem doktora.

**Ocena czy w minimum kadrowym są reprezentanci każdego obszaru wiedzy, odpowiadającego obszarowi kształcenia, do którego przyporządkowano oceniany kierunek studiów oraz czy obejmuje ono reprezentantów dyscyplin naukowych lub artystycznych, do których odnoszą się efekty kształcenia**

Zauważyć można dużą różnorodność dyscyplin i specjalności naukowych zarówno wśród samodzielnej jak i niesamodzielnej kadry naukowej. Są to przedstawiciele dyscyplin z dwu obszarów wiedzy: nauk społecznych i humanistycznych, ze zdecydowaną przewagą jednak nauk społecznych. Wynika to z interdyscyplinarnego modelu kształcenia przyjętego przez wydział, a także ze specyfiki samych *stosunków międzynarodowych* uwzględniających zarówno aspekty polityczne jak i ekonomiczne i kulturalne. Szerokie spektrum i różnorodność dyscyplin i specjalności wpływa, więc korzystnie na realizację zadań badawczych i dydaktycznych i zdecydowanie wzmacnia naukową jakość podejmowanych na wydziale badań.

**Jednoznaczna ocena spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów**

Spośród 12 osób zgłoszonych do minimum kadrowego wszystkie spełniają wymogi formalne, aby można je było zaliczyć do tego minimum. Dlatego też spełnione są wymogi dotyczące kształcenia na studiach I i II stopnia na kierunku *stosunki międzynarodowe*.

**Ocena stabilności minimum kadrowego (częstotliwości zmian jego składu)**

Celem oceny stabilności minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów, dokonano analizy zaliczenia do tego minimum nauczycieli akademickich zatrudnionych w roku akademickim 2010/2011 i 2011/2012. Stwierdzono, że stan osobowy minimum kadrowego na analizowanym kierunku studiów nie ulegał zmianie. Stwierdzono, zatem że kadra w/w kierunku jest stabilna.

**Ocena spełnienia wymagań dotyczących relacji między liczbą nauczycieli akademickich stanowiącymi minimum kadrowe a liczbą studentów ocenianego kierunku studiów**

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe do liczby studentów kierunku spełnia wymagania treści Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 5 października 2011 r. Relacja ta wynosi ok. 1:80.

**Ocena prawidłowości obsady zajęć dydaktycznych z poszczególnych przedmiotów: ocena zgodności obszarów nauki, dziedzin i dyscyplin naukowych reprezentowanych przez poszczególnych nauczycieli akademickich (w przypadku profilu praktycznego - ich doświadczenia zawodowego), ze szczegółowymi efektami kształcenia dla poszczególnych przedmiotów/modułów. W przypadku prowadzenia kształcenia na odległość: ocena przygotowania nauczycieli akademickich do realizacji zajęć dydaktycznych w tej formie**

Obsada zajęć nie budzi żadnych zastrzeżeń gdyż nawet osoby niezgłoszone do minimum kadrowego, a będące specjalistami z danego zakresu prowadzą zajęcia z odpowiednich przedmiotów zgodnie z treścią swojego dorobku naukowego, który też w pełni mieści się w obszarze wiedzy z zakresu nauk społecznych.

### **Ogólna ocena hospitowanych zajęć dydaktycznych**

Na Wydziale Studiów Międzynarodowych i Politologicznych opracowano specjalny szczegółowy arkusz hospitacyjny, który każdy z hospitujących zajęcia składał u dziekana Wydziału. Arkusz ten zawiera szereg szczegółowych ocen hospitowanych zajęć. Do arkusza hospitacyjnego załączony jest na ogół szczegółowy konspekt zajęć dydaktycznych hospitowanej osoby. Zestaw arkuszy i konspektów jest do wglądu w dziekanacie.

Z dokumentacji wynika, że zajęcia odbywały się zgodnie z planem i najczęściej w tradycyjnej formie wykładu, ćwiczeń i konwersatorium. Sale wykładowe wyposażone są w urządzenia multimedialne i nagłaśniające. Generalnie, hospitowane zajęcia należy ocenić pozytywnie.

Zespół oceniający PKA w trakcie wizytacji przeprowadził hospitacje zajęć dydaktycznych, które potwierdziły wysoki poziom kształcenia oraz należytą organizację procesu dydaktycznego. Opinia ta została ponadto wzmocniona stanowiskiem studentów.

3).

**Ocena prowadzonej polityki kadrowej i jej spójności z założeniami rozwoju ocenianego kierunku studiów:**

#### **- procedur i kryteriów doboru oraz weryfikacji kadry dydaktycznej ocenianego kierunku studiów, ich przejrzystości i upowszechnienia**

Procedury doboru i oceny kadry naukowo-dydaktycznej są poprawne. Zatrudnienie osób na stanowiska naukowo-dydaktyczne odbywa się na drodze konkursu. Ogłoszenie informacji konkursowych oraz procedura konkursowa nie budzą zastrzeżeń. Weryfikacja kadry dydaktycznej następuje na drodze oceny okresowej. Na wydziale obowiązuje ogólnouczelniany Kwestionariusz pomocniczy do Oceny Okresowej Nauczyciela Akademickiego oparty na treści art. 132 Ustawy z dnia 27 lipca 2005 r., Prawo o Szkolnictwie Wyższym, który stosowany jest od kilku lat.

**- systemu wspierania rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej, w tym poprzez zapewnienie warunków do rozwoju naukowego i umiejętności dydaktycznych (urlopy naukowe, stypendia, staże, wymianę z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą), oraz ocena jego efektywności**

Polityka kadrowa Instytutu Studiów Międzynarodowych skoncentrowana jest na uzyskiwaniu przez pracowników nauki stopni i tytułów zawodowych z zachowaniem terminów przewidzianych prawem i Statutem Uczelni. Priorytetem polityki kadrowej są: rozwój własnej kadry samodzielnych pracowników nauki. W ciągu ostatnich pięciu lat doktoraty obroniło 21 osób (z tego zdecydowana większość to absolwenci Wydziału), habilitacje uzyskały 3 osoby a tytuły profesorskie 4 osoby. Od 2009 r. Wydział uzyskał uprawnienia doktorskie w zakresie dyscypliny *nauk o polityce* w ramach, których w okresie tym promowano 20 doktorów. Większość młodej kadry na Wydziale podejmuje interdyscyplinarną problematykę naukową, dotyczącą także różnych aspektów stosunków międzynarodowych (gospodarczych, politycznych, historycznych, kulturalnych), co prowadzi do wykształcenia nowej generacji młodych pracowników nauki o silnej orientacji międzynarodowej oraz umiejętności podejmowania interdyscyplinarnych problemów badawczych z zakresu stosunków międzynarodowych.

W roku akademickim 2011/2012 na Uniwersytecie Łódzkim uruchomiono pierwszą i na razie jedyną edycję Międzywydziałowych Interdyscyplinarnych Humanistycznych Studiów Doktoranckich prowadzonych w formie współpracy Wydziałów: Filologicznego, Filozoficzno-Historycznego i Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politologicznych. Jest to jedyna tego typu oferta edukacyjna w Polsce. W roku akademickim 2011/2012 w formule tej rozpoczęto studia doktoranckie 21 osób (w tym 6 studentów Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politologicznych). Od 2009 r. Wydział organizuje cykliczne, coroczne sympozja naukowe doktorantów przeprowadzone pod opieką wydziałowej profesury.

Jedną z głównych osi strategicznego rozwoju Wydziału jest internacjonalizacja procesu kształcenia a w jej ramach internacjonalizacja rozwoju naukowego młodszej kadry naukowej. Polega to m.in. nie tylko na szerokiej, międzynarodowej wymianie studenckiej – ale także, międzynarodowej wymianie zwłaszcza młodszych pracowników nauki.

### **Opinie prezentowane przez nauczycieli akademickich podczas spotkania z zespołem oceniającym, perspektywy rozwoju kierunku i ograniczenia**

Spotkanie Zespołu Oceniającego PKA z pracownikami wizytowanej jednostki miało miejsce w dniu 29 października o godz. 14.00. ZO uczestniczył w nim w składzie ekspertów merytorycznych. Na wstępie przedstawiono misję PKA oraz podzielono się z kadrą akademicką opinią z dotychczasowego przebiegu wizytacji, w tym opiniami wyrażanymi przez studentów dot. jakości kształcenia. Następnie podjęto kwestie istotne z punktu widzenia oceny jakości kształcenia oraz służące poznaniu środowiska akademickiego wydziału. Pracownicy wskazywali, że zróżnicowanie kadrowe (reprezentujące kierunek studiów) jest wsparciem dla kształcenia i promocji kierunku studiów. Ponadto za atut uznano młodą kadrę akademicką, która obecnie intensyfikuje prace naukowe na stopień. Jest to możliwe także dzięki właściwej postawie władz wydziału i uczelni, która została uznana za motywującą i adekwatną z punktu widzenia polityki kadrowej i badawczo – rozwojowej. Kierunek studiów – stosunki międzynarodowe – w Łodzi postrzega się bardzo szeroko, także mając na uwadze uwarunkowania lokalne i historię miasta.

Pracownicy naukowcy wypowiadali się pozytywnie o sferze dydaktycznej, czym potwierdzili bardzo pozytywne oceny prezentowane na spotkaniu ze studentami. Wysoka jakość dydaktyki

została osiągnięta dzięki rygorystycznemu nadzorowi i ustawicznemu podnoszeniu kwalifikacji naukowych.

Wymiana poglądów pozwoliła na konstatacje o konieczności wypracowania na wydziale ściślejszego związku pomiędzy oceną pracowniczą a aplikowaniem o środki zewnętrzne. Pracownicy wydziału krytycznie wypowiedzieli się o reformie szkolnictwa wyższego czyniącej z KRK bazę kształcenia akademickiego.

W trakcie prawie dwugodzinnego spotkania z kadrą naukowo-dydaktyczną instytutu podkreślono zwłaszcza trzy, niezwykle istotne aspekty:

1. prawidłowa polityka kadrowa Dziekana – opierająca się na selekcji merytorycznej opartej na zatrudnieniu na dłużej po kilku latach niepełnego zatrudnienia i po spełnieniu szeregu kryteriów;
2. prowadzenie konkretnego przedmiotu uzależnione jest od specjalizacji prowadzącego. Uwarunkowane jest prowadzeniem badań i publikacjami w danej dziedzinie.
3. rygoryzm względem konkurencyjnej wieloletowości.

Podkreślono także, zbyt słabe uwzględnienie w ocenie kadrowej faktu pozyskiwania grantów przez pracowników nauki.

4).

**W przypadku kolejnej oceny jakości kształcenia na danym kierunku studiów należy ocenić zmiany, ich wpływ na osiągnięte efekty i jakość kształcenia, odnieść się do stopnia realizacji zaleceń sformułowanych poprzednio lub efektów działań naprawczych – nie dotyczy.**

**Ocena końcowa 4-go kryterium: w pełni**

**Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych:**

1. Liczba i struktura kwalifikacji osób prowadzących zajęcia odpowiada potrzebom realizacji zakładanych efektów kształcenia.
2. Uczelnia zapewnia minimum kadrowe do prowadzenia studiów zarówno pierwszego jak i drugiego stopnia. Minimum obejmuje przedstawicieli dyscyplin właściwych z punktów widzenia przyjętej koncepcji nauczania. Właściwie prowadzona polityka dydaktyczna zapewnia należyłą obsadę zajęć i przygotowanie nauczycieli do wybranych form dydaktycznych.
3. Uczelnia i Wydział szeroko wspiera rozwój kadry dydaktycznej, ale do wysokości doktora – Wydział jest zbyt młody by mógł promować dr hab. i profesorów. Wydaje się jednak, że jest na właściwej ścieżce rozwoju potencjału kadrowego i naukowego.

**5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych**

**- ocena stopnia dostosowania bazy dydaktycznej służącej realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów do możliwości osiągnięcia deklarowanych efektów kształcenia, w szczególności zapewniania dostępu do infrastruktury niezbędnej z uwagi na specyfikę kierunku (sale wykładowe, pracownie i laboratoria specjalistyczne oraz ich**

**wyposażenie, dostęp do komputerów, Internetu, specjalistycznego oprogramowania, specjalistycznych baz danych, niezbędnego księgozbioru, w tym udostępnionego przez inne biblioteki, także wirtualnie). W przypadku stwierdzenia braków w tym zakresie należy wskazać w jaki sposób braki te mają wpływ na jakość kształcenia oraz jakie efekty kształcenia nie zostaną osiągnięte**

Wydział Stosunków Międzynarodowych i Politologicznych ma od 2008 r. nową siedzibę w centrum Łodzi. Pozwala to na skoncentrowanie wszystkich zajęć dydaktycznych i lepszą ich koordynację w ramach jednej, skomunikowanej z całym Uniwersytetem lokalizacji. Wydział zajmuje cztery budynki o spójnej pow. 5 870 m<sup>2</sup>, a w tym samej powierzchni sal dydaktycznych 1968 m<sup>2</sup>. Budynki te są objęte systemem telewizji dozorowanej, obejmującej także obszerne parkingi znajdujące się na terenie wyodrębnionego obszaru wydziału. W budynkach wydziału funkcjonują nowoczesne systemy alarmowe. We wszystkich 4 budynkach znajduje się 37 sal dydaktycznych, a w tym jedna aula na 170 miejsc oraz 2 większe sale, na 120 i 140 miejsc. Dziewiętnaście z tych sal ma nowoczesne wyposażenie dydaktyczne, czyli projektory multimedialne, ekrany i dostęp do Internetu przewodowego Wi-Fi. Większość budynków (3) wyposażona jest w podjazdy dla osób niepełnosprawnych (na parterze), a jeden z budynków także w windę. We wszystkich budynkach znajdują się pokoje dla pracowników usytuowane w formie Zakładów lub Katedr. Na każdym piętrze znajdują się toalety. Budynki są przestronne, wygodne i nowocześnie wyposażone. Ogromnym atutem jest szeroka możliwość korzystania ze zbiorów bibliotecznych. Po pierwsze, ze względu na dość bogate zbiory Biblioteki i Czytelni Wydziałowej, ale nade wszystko za względu na zbiory i możliwość dostępu do literatury światowej w ramach nowoczesnej i ogromnej Biblioteki Uniwersyteckiej. Sama Biblioteka Wydziałowa obejmuje 512 m<sup>2</sup>. Obejmuje ona Wypożyczalnię i Czytelnię na 10 miejsc, a w tym na 6 stanowisk komputerowych z dostępem do internetu. Budynek Biblioteki dostosowany jest do korzystania z zasobów przez osoby niepełnosprawne. Biblioteka Wydziałowa posiada prawie 15 tys. woluminów książek oraz 1000 woluminów czasopism, a także 1100 jednostek inwentarzowych, zbiorów specjalnych (prace magisterskie, filmy na DVD, filmy dokumentalne). Jest to Biblioteka interdyscyplinarna i wielojęzyczna, dostosowana do profilu badań i dydaktyki realizowanej w ramach stosunków międzynarodowych. W tym 1221 woluminów daru rządu Stanów Zjednoczonych.

Biblioteka Wydziałowa wzbogacana jest, co roku nowymi zakupami. Środki na te zakupy pochodzą z: środków Wydziału, granty unijne, granty indywidualne, dary od instytucji i osób fizycznych. Listy zakupu książek przygotowywane są sukcesywnie przez pracowników Wydziału. Od 2008 r. księgozbiór wydziałowy powiększył się o 8 115 woluminów na sumę 82 800,00zł. Fundamentem rozwoju naukowego pracowników Wydziału jest jednak nowoczesna, ogromna Biblioteka Uniwersytecka zawierająca ponad 1,3 mln. woluminów oraz ponad 510 tys. woluminów czasopism w całego świata, z których można korzystać w centralnej czytelni czasopism.

Podsumowując, należy wysoko ocenić bazę i infrastrukturę dydaktyczną oraz dostępność do szerokiego zasobu bibliotecznego z zakresu stosunków międzynarodowych, politologii, ekonomii, historii, prawa i innych dziedzin objętych interdyscyplinarnym charakterem procesu dydaktycznego i badawczego realizowanego na omawianym Kierunku i Wydziale. Studenci wypowiadali się pozytywnie na temat infrastruktury lokalowej Uczelni. Ich zdaniem

sale wykładowe i ćwiczeniowe są wyposażone w odpowiednio do potrzeb związanych z programem studiów. W budynkach gdzie odbywają się zajęcia wizytowanego kierunku jak i na większej części uczelni jest dostęp do bezprzewodowego Internetu. Studenci mogą dodatkowo korzystać z komputerów stacjonarnych znajdujących się w pracowniach informatycznych.

**- ocena poprawności doboru instytucji, w których prowadzone są zajęcia praktyczne lub praktyki zawodowe do celów kształcenia i założonych efektów kształcenia**

Dobór instytucji, w których studenci odbywają praktyki jest prawidłowy, jest oparty w pełni na potrzebach kształcenia w ramach kierunku. Studenci obecni na spotkaniu docenili duży wybór podmiotów z którymi współpracuje uczelnia, a w których można realizować praktykę.

**- ocena spójności planowanego rozwoju ocenianego kierunku z rozwojem infrastruktury, w której prowadzone jest kształcenie na tym kierunku. Ocena polityki finansowej uczelni i jednostki w tym zakresie (planowane nakłady na utrzymanie i doskonalenia infrastruktury)**

Podkreślić należy w pełni spójny charakter planowanego rozwoju strategicznego *stosunków międzynarodowych* z rozwojem infrastruktury w oparciu, o które prowadzone jest kształcenie na ocenianym kierunku studiów.

**- ocena przystosowania infrastruktury dydaktycznej do potrzeb studentów niepełnosprawnych**

Przystosowywanie infrastruktury dydaktycznej do potrzeb studentów niepełnosprawnych jest w pełni zadowalające.

**- w przypadku kolejnej oceny jakości kształcenia na danym kierunku studiów należy ocenić dokonane zmiany, odnieść się do stopnia realizacji zaleceń sformułowanych poprzednio, efektów działań naprawczych, a także ocenić wpływ zmian infrastruktury na możliwość osiągnięcia założonych efektów kształcenia i jego jakość – nie dotyczy**

**Ocena końcowa 5-go kryterium: wyróżniająco**

**Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego**

Baza dydaktyczna jest dostosowana do prowadzenia kierunku *stosunki międzynarodowe* i osiągania zakładanych efektów kształcenia, jest w zadowalającym stopniu przystosowana do przyjęcia studentów niepełnosprawnych. Jednostka dysponuje właściwą infrastrukturą dydaktyczną i naukową zapewniającą realizację zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych.

**6.Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów**

**Ocena wpływu prowadzonych w jednostce badań naukowych na realizowany proces dydaktyczny, w tym na kształtowanie programu kształcenia i indywidualizację**

### **nauczania, oraz ocena udziału studentów w badaniach naukowych i w prezentacji /publikacji ich wyników**

Badania naukowe realizowane przez nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku *stosunki międzynarodowe* mają, zgodnie z przyszłą strategią rozwoju wydziału oraz ocenianego kierunku charakter interdyscyplinarny i dotyczą różnych aspektów stosunków międzynarodowych o wymiarze politycznym, gospodarczym i kulturowym. Specjalizacja naukowa w pełni koresponduje z zakresem przedmiotów prowadzonych na ocenianym kierunku studiów oraz z tematyką seminariów licencjackich i magisterskich.

Z jednej strony dowodem na to jest wykaz publikacji naukowych pracowników naukowych, pracowników stanowiących minimum kadrowe analizowanego kierunku a z drugiej, zestaw realizowanych w 2012 r. tematów naukowych przez pracowników poszczególnych Katedr i Zakładów na kierunku *Stosunki międzynarodowe*. Jest to ponad 37 badań tematycznych kontynuowanych w 2012 r.

Wydział corocznie zwiększa nakłady na finansowanie badań oraz na rozwój (B+R). W latach 2010-2012 wzrost ten był szczególnie intensywny i wielokrotny. Zarówno na badania statutowe jak i na badania własne. Na podkreślenie zasługuje też zdolność do pozyskiwania przez pracowników i doktorantów Instytutu nowych źródeł finansowania w postaci grantów dawniej z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, a obecnie z Narodowego Centrum Nauki. W latach 2010-2012 pozyskano tą drogą granty na sumę 1 555 mln. zł. W konsekwencji cały Wydział uzyskał kategorię A w ocenie parametrycznej jednostek naukowych. W 2011 r. Wydział pozyskał dotację w postaci środków statutowych na sfinansowanie grantów młodych naukowców (do 35-go roku życia na realizację 4 tematów badawczych, a w 2012 r. –tego typu dotacją objęto już 9 tematów badawczych). A więc postęp godny podkreślenia.

Do 2012 r. Wydział zrealizował 8 projektów naukowych sfinansowanych przez Narodowe centrum Nauki. Obecnie, Wydział realizuje już 11 takich projektów (zbiorowych, promotorskich i indywidualnych). W takim też kontekście liczba i jakość prac publikowanych przez pracowników Wydziału, a w tym także przez pracowników omawianego kierunku jest imponująca. Mimo, że w ostatnich latach (2009-2011) liczba publikacji na 1-go pracownika wyraźnie spada (z 3,2 w 2009 r. na 1,9 w 2011 r.).

Ważnym aktywnym naukowym Wydziału jest wydawany od 2000 r. periodyk w języku angielskim: „International Studies. Interdisciplinary Political and Cultural Journal.”, którego do chwili obecnej ukazało się 11 woluminów, a w ich ramach 14 numerów.

Udział studentów w różnej formie badań naukowych realizowany jest w dużym stopniu za pomocą kół naukowych. Wymiernym efektem pracy kół jest organizowanie przez nie sympozjów naukowych oraz przygotowywanie zagranicznych wypraw naukowych o charakterze poznawczym. Częstą praktyką kół naukowych jest organizowanie paneli studenckich lub doktoranckich podczas konferencji organizowanych przez wydział. Wydział zapewnia kołom naukowym wsparcie merytoryczne w ich działalności, jak i również wsparcie finansowe. Koła wraz z przedstawicielami samorządu posiadają swoje pomieszczenie, mogą korzystać poza godzinami zajęć z pracowni i mają zapewniane pomoc biurową ze strony sekretariatów. Wsparcie finansowe większych projektów jest możliwe na podstawie przygotowanych wniosków i poglądowego preliminarza kosztów.

**Ocena wpływu współpracy naukowej i badawczej z innymi uczelniami lub instytucjami z otoczenia gospodarczego i społecznego na proces dydaktyczny (dostęp studentów do nowoczesnego, unikatowego sprzętu i aparatury, nowych technologii, finansowanie zakupu specjalistycznego wyposażenia pracowni i laboratoriów jednostki, itp.)**

Koncepcja kształcenia na kierunku *Stosunki międzynarodowe* pozostaje w obszarze konsultacji z interesariuszami zewnętrznymi. Przy Wydziale działa Rada Biznesu złożona z przedstawicieli władz Wydziału, biznesu, mediów oraz instytucji kultury. Kreowane są w jej ramach sugestie, co do koncepcji kształcenia i badań na kierunku *stosunki międzynarodowe*. Owocem tej współpracy jest szereg projektów (5) badawczych realizowanych na wydziale, a dotyczących Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Wydział Stosunków Międzynarodowych i Politologicznych realizuje internacjonalizację procesu kształcenia przez prowadzone badania naukowe na forum współpracy międzynarodowej i wymiany akademickiej. Do chwili obecnej zawarto w ramach Wydziału siedem umów ogólnouczelnianych w zakresie stosunków międzynarodowych i nauk politycznych z uczelniami zagranicznymi siedmiu krajów świata. Poza tym, sam Wydział podpisał 6 wydziałowych umów o bezpośredniej współpracy w zakresie kierunku z uczelniami w Rosji, Japonii, Syrii i Meksyku. Współpraca naukowa stanowi zatem mocniejszą stronę ocenianego kierunku studiów. Internacjonalizacja procesu kształcenia jest na wizytowanym kierunku jednym z filarów procesu kształcenia oraz rozwoju naukowego studentów.

Wydział posiada ponad 70 umów zawartych w ramach programu Erasmus, w ramach współpracy uczelnianej podpisano dodatkowo 7 umów stałych, a na poziomie wydziału 6. W roku akademickim 2011/2012 w ramach Teaching Staff Mobility wyjechało 28 osób (rok wcześniej – 25). Internacjonalizacja procesu kształcenia odbywa się również na forum organizowanych konferencji, sympozjów, wykładów, na których i kadra naukowa i studenci poszerzają swoją wiedzę. W 2011 r. – Wydział zorganizował 9 takich konferencji.

W międzynarodowych konferencjach organizowanych za granicą w 2011 r. udział wzięło 46 pracowników naukowych, (w 2010 r. - 40 osób). Rozwojowi internacjonalizacji służyły także, przyznane w 2011 r. pracownikom naukowym Wydziału stypendia zagraniczne. W 2011 r. – było ich 11. Poszerzenie stanu wiedzy pracowników dokonywało się także w 2011 r. – dzięki realizacji międzynarodowych projektów naukowych. W 2011 r. było ich 8. Należy też uwzględnić fakt umożliwiania młodszym pracownikom nauki poszerzenia wiedzy poza granicami kraju w ramach realizacji programów międzynarodowych ERASMUS. Tylko w latach 2009-2011 w programach tych uczestniczyło 71 pracowników naukowych.

**W przypadku, gdy przeprowadzana jest kolejna ocena jakości kształcenia na danym kierunku studiów należy ocenić ewentualną zmianę stopnia oddziaływania prowadzonych badań naukowych na proces rozwoju kierunku – nie dotyczy**

#### **Ocena końcowa 6 –go kryterium: wyróżniająco**

Instytut prowadzi badania naukowe w formule interdyscyplinarnej i zinternacjonalizowanej. Jest to niezwykle szeroko zarysowane spektrum badawcze z wyraźnie zarysowaną perspektywą międzynarodową. W badaniach tych znacząco uczestniczą nie tylko doktoranci, ale także studenci.

## **7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię**

1).

### **Ocena czy zasady rekrutacji umożliwiają dobór kandydatów posiadających wiedzę i umiejętności niezbędne do uzyskania w procesie kształcenia zakładanych efektów kształcenia**

Zasady rekrutacji na wydziale określa Uchwała rekrutacyjna Rady Wydziału Stosunków Międzynarodowych i Politologicznych UŁ z dnia 22 marca 2012 roku w sprawie przyjęć na pierwszy rok studiów w roku akademickim 2013/14, odnosząc się do kierunku studiów stosunki międzynarodowe na poziomie licencjackim i magisterskim nauczany w języku polskim i angielskim. Na studia pierwszego stopnia podstawę ubiegania się o indeks stanowi wynik egzaminu maturalnego. Na studia magisterskie przyjmowani są absolwenci studiów humanistycznych, społeczno- ekonomicznych i prawnych. W dokumentacji ujawnia się niejednorodność zapisu, bowiem w odniesieniu do wybranych specjalności (na tym samym kierunku studiów – stosunki międzynarodowe) zasady przyjęć stanowią, że mogą być przyjmowani absolwenci wszystkich kierunków i specjalności.

Zasadnym będzie odejście w formułowaniu zasad rekrutacji od nazw kierunków studiów na rzecz przyporządkowania efektów kształcenia do dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, oczywiście w powiązaniu z obszarem kształcenia.

Na studia anglojęzyczne wymagana jest adekwatna kompetencja językowa.

### **Ocena czy nie zasady rekrutacji zawierają regulacji dyskryminujących określoną grupę kandydatów**

Absolwenci studiów licencjackich innych niż: politologia i stosunki międzynarodowe, będą mieć wyznaczone przez dziekana różnice programowe z pierwszego poziomu kształcenia. O ile wskazanie takie może być uzasadnione, jednakże dlaczego nie wliczono do tej grupy kierunku - europeistyka?

Obsługa rekrutacji na Wydziale przebiegała sprawnie. W trakcie całego procesu rekrutacyjnego działała sprawnie wydziałowa komisja rekrutacyjna, co umożliwiało kandydatom bezpośredni kontakt z pracownikami w celu uzyskania wszelkich informacji i złożenia dokumentów. Nie stwierdzono w procesie rekrutacyjnym żadnych regulacji dyskryminacyjnych, które mogłyby dotknąć jakąkolwiek grupę kandydatów.

### **Ocena zasad ustalania wielkości rekrutacji – uwzględnienie związku liczby rekrutowanych studentów z potencjałem dydaktycznym jednostki i jakością kształcenia**

Limity miejsc dla kierunku i specjalności w roku akademickim 2012/2013 wyglądały następująco: stosunki międzynarodowe – 80; stosunki międzynarodowe – specjalności: international marketing z wykładowym językiem angielskim – 80; stosunki międzynarodowe – specjalność: niemoznawstwo – 80. Studia niestacjonarne pierwszego stopnia: stosunki międzynarodowe – limit 100 miejsc. Przyjęcia na podstawie złożonych dokumentów, z zastrzeżeniem, że w przypadku dużej liczby zgłoszeń zasady takie jak na studia stacjonarne. Studia stacjonarne drugiego stopnia: preferencje przyjęć dotyczyły absolwentów studiów licencjackich z politologii i stosunków międzynarodowych. Absolwenci z innych kierunków zobowiązani do uzupełnienia przedmiotów z zakresu studiów I stopnia w celu osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Wymogiem uruchomienia specjalności było złożenie

dokumentów przez 18 osób. W instytucie na studiach drugiego stopnia funkcjonuje 9 specjalności. Niektóre z nich założyły własne kryteria są to:

- a) specjalność American Studies and Mass media studia prowadzone w języku angielskim oraz specjalność brytyjska i krajów Wspólnoty Narodów – bardzo dobra znajomość języka angielskiego;
- b) specjalność: iberoamerykańska – dobra znajomość języka hiszpańskiego;
- c) specjalność: international marketing oraz specjalność international marketing (studia prowadzone w językach polskim i angielskim) – złożenie przez kandydata, poza dokumentami określonymi w Uchwale – CV i listu motywacyjnego;
- d) specjalność GEMMA – dla absolwentów (Polaków i cudzoziemców) szkół wyższych posiadających tytuł licencjata (lub ekwiwalentny z uczelni zagranicznej) lub studentów, którzy ukończyli minimum trzy lata pięcioletnich jednolitych studiów magisterskich z kierunków humanistycznych, historycznych i prawno-ekonomicznych, z bardzo dobrą znajomością języka angielskiego;
- e) specjalność niemcoznawstwo – dobra znajomość języka niemieckiego.

Studia niestacjonarne drugiego stopnia: stosunki międzynarodowe, limit – 100 miejsc.

Przyjęcia na podstawie złożonych dokumentów. Preferowani absolwenci politologii i stosunków międzynarodowych, natomiast z innych kierunków są zobowiązani do uzupełnienia przedmiotów z zakresu studiów pierwszego stopnia w celu osiągnięcia niezbędnych efektów kształcenia.

Rada Wydziału w dn. 24.03.2011 zajęła się limitem i składem komisji rekrutacyjnych na 2012r., a w dniu 22.03.2012 na lata 2013/2014 przy czym WSMiP przyjął system rekrutacyjny obowiązujący na całym Uniwersytecie. Dobór kryteriów oceny, przede wszystkim przedmiotów maturalnych (tj. język obcy, historia, geografia, WOS i inne), uwzględnianych w procesie rekrutacyjnym jest w pełni uzasadniony w przypadku naboru na studia humanistyczne.

### **Ocena prawidłowości określenia nakładu pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia – ogólnych, specyficznych i szczegółowych (dla kierunku, poziomu kwalifikacji i profilu, modułu kształcenia)**

Zaprezentowane treści kształcenia zapewniają jasność i przejrzystość a wymagania w nich określone odpowiadają przyjętym standardom zapewniającym właściwy efekt kształcenia. Prawidłowo zaplanowano nakład pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, choć nie zawsze znajduje to przełożenie na punkty ECTS.

2).

### **Ocena czy system oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zapewnia przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen, a wymagania w nim określone są wystandaryzowane**

Program kształcenia ujęty jest w trzech modułach zajęć: moduł podstawowy, moduł wybieralny i moduł specjalności. Należy podkreślić, że w systemie kształcenia silne jest sprzężenie Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia z Wydziałową Radą Samorządu, tak by organ samorządowy studentów miał rzeczywisty wpływ na proces kształcenia. Wyrazem

tego jest propozycja Wydziałowej Rady Samorządu Studentów z 23.04.2012 do Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia w którym Samorząd Studencki przychyliła się do zmian programowych opracowanych przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia dotyczącą puli przedmiotów wspólnych dla całego Wydziału. Dodatkowo powiększono ofertę przedmiotów opcjonalnych. Korzystnym dla studentów rozwiązaniem, co podkreślono w tym piśmie, jest ograniczenie liczby wykładów na ostatnim semestrze, zarówno na etapie studiów licencjackich jak i magisterskich i zastąpienie ich przedmiotami specjalizacyjnymi, ukierunkowującymi studenta w konkretnej dziedzinie jego zainteresowań oraz wprowadzenie godzin dodatkowych poświęconych na przygotowanie pracy licencjackiej i magisterskiej. Zgodnie z opinią studentów, proces uczenia się nie wymaga jedynie pamięciowego opanowania treści przekazanych podczas zajęć dydaktycznych. Od studentów wymaga się przede wszystkim myślenia oraz wykorzystywania dostępnych możliwości. Poza zaliczeniami i egzaminami końcowymi, wiedza i umiejętności są weryfikowane na bieżąco podczas zajęć za pomocą kolokwii, odpowiedzi ustnych, dyskusji. Studenci mają prawo do wglądu w prace pisemne oraz otrzymują informacje zwrotne od prowadzących w zakresie popełnionych błędów. Wyniki zaliczeń i egzaminów pisemnych są publicznie dostępne za pomocą platformy USOS. Udostępnianie wyników odbywa się z poszanowaniem ochrony danych osobowych i opiera się na numerach albumów studentów.

3).

### **Ocena możliwości mobilności studentów stworzonych poprzez strukturę i organizację programu ocenianego kierunku**

Wszyscy studenci mają możliwość zabiegania się o Indywidualną Organizację Studiów (IOS) z tym, że Rada Wydziału podjęła na posiedzeniu 29.09.2011, że IOS może być przyznane studentom wyróżniającym się posiadającym średnią minimum 4,7 ocen.

W przypadku studentów niepełnosprawnych instytut uwzględniał ich potrzeby przez przyznawanie im IOS na wszystkie, bądź wybrane zajęcia. Nadmienić należy, że wykładowcy przystosowywali metody dydaktyczne do indywidualnych sytuacji.

Podstawowym elementem wspierania mobilności studentów jest promocja i realizacja programu Erasmus. Internacjonalizacja procesu kształcenia na WSMiP z roku na rok wzrasta. W obecnym roku akademickim 2012/2013 dostępnych jest ponad 200 miejsc w 68 ośrodkach akademickich usytuowanych w 25 krajach uczestniczących w tym programie. Jednocześnie Wydział przyjął założenie by wyjazdy odpowiadały bliskości kierunkowej.

Ocena współpracy ma dwustronny charakter, gdyż wykładowcy przyjeżdżający z zewnątrz zapoznają się z polskim systemem kształcenia, z kolei przedstawiciele WSMiP dzielą się informacjami o systemie kształcenia u kontrahenta. Internacjonalizacja procesu kształcenia staje się główną osią strategicznego rozwoju ocenianego kierunku jak i całego Wydziału, ta internacjonalizacja odbywa się przez takie formy jak: konferencje, sympozja, wykłady na których kadra naukowa jak i studenci poszerzają swą wiedzę. Wspomnieć należy, że udział studentów w różnej formie badań naukowych odbywa się poprzez liczne koła naukowe. Przykładowo koło naukowe ONZ uczestniczyło, w symulacji międzynarodowej sesji ONZ oraz zorganizowało wyprawy naukowe o charakterze poznawczym do Laosu, Kambodży i Afryki Północnej. Oprócz tej formy funkcjonują inne koła naukowe jak: AL-Maszrik, Amerykanistów i Mass Mediów, Ameryki Łacińskiej, Azji Wschodniej i Pacyfiku, Europy

Środkowej i Wschodniej czy Koła Naukowe Niemcoznawstwa. Większość z kół powiązana jest z konkretnymi katedrami i zakładami i objęta jest opieką naukową ich pracowników. Nadmienić należy, że działalność kół naukowych zaowocowała wieloma odczytami, konferencjami i prezentacjami, jak i wyjazdami zagranicznymi.

Współpraca międzynarodowa w zakresie dydaktyki, głównie mobilność studentów i dopuszczenie do wymiany międzynarodowej jest wykorzystywana do kształtowania procesu kształcenia na ocenianym kierunku.

**Ocena działań wspierających mobilność studentów, w tym związanych z popularyzacją wiedzy na temat systemu ECTS, i ułatwiania studentom wykorzystania możliwości stwarzanych przez ten system zarówno w kraju jak i za granicą**

Studenci ocenianego kierunku mogą indywidualnie kształtować ścieżki rozwoju poprzez dokonywanie wyboru: - specjalności, - języków obcych, - proseminariów, - seminariów, - przedmiotów opcjonalnych, - wykładów do wyboru. Wydział podejmuje szereg inicjatyw wspierających mobilność studentów, można nawet stwierdzić, że wymiana wiedzy, studentów i kadry akademickiej jest wpisana w istotę tychże studiów. Mobilność realizowana jest w wymiarze krajowym i międzynarodowym. Władze wydziału rozliczają pobyty poza macierzystą uczelnią w duchu poszanowania zawartych umów oraz w zgodności z profilem kształcenia kierunkowego i specjalnościowego.

Wiedza na temat systemu ECTS wśród studentów jest na wysokim poziomie i pozwala im świadomie modelować ścieżkę edukacyjną. System ECTS na wizytowanym kierunku jest zgodny z Ustawą o Szkolnictwie Wyższym z 2005r., Rozporządzeniami MNiSW z 14.09.2011 oraz Zarządzeniami Rektora Uniwersytetu Łódzkiego nr 68 z 26.04.2012 i odpowiednimi Uchwałami Rady Wydziału z 31.05.2012 i 28.06.2012.

**Ocena wpływu współpracy międzynarodowej prowadzonej przez jednostkę na możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia (wymiana studentów, udział studentów w badaniach realizowanych w ramach tej współpracy)**

W sprawie studentów przyjeżdżających i wyjeżdżających obowiązuje Uchwała Rady Wydziału z 28.06.2012. Mówi ona m.in., że studenci wyjeżdżający w ramach Erasmusa zobowiązani są do zapoznania z ofertą uczelni zagranicznej i konieczności zaliczenia minimum 30 pkt ECTS. W ramach Wydziału funkcjonuje koordynator ds. ECTS, który dokonuje rozliczenia punktów studentom uczestniczącym w krajowych i międzynarodowych wymianach.

Współpraca międzynarodowa jest jednym z aksjomatów procesu kształcenia na wizytowanym kierunku. Aktywność ruchu naukowego, różnorodne zajęcia językowe, udział w wymianach i promowanie mobilności studentów są wpisane w proces kształcenia. Funkcjonowanie kadry akademickiej w krajowym i międzynarodowym środowisku naukowym służy implantowaniu osiągnięć nauki do procesu dydaktycznego. Zauważalne jest także przenoszenie wiedzy i doświadczeń studenckich na łono łódzkiego ośrodka akademickiego.

4).

### **Ocena systemu opieki naukowej i dydaktycznej nad studentami ocenianego kierunku studiów, w tym wspomagania studentów w procesie uczenia się: bez udziału nauczycieli akademickich oraz z wykorzystaniem technik i metod kształcenia na odległość**

Na ocenianym kierunku właściwie funkcjonuje system opieki naukowej jak i dydaktycznej. W zakresie opieki naukowej system ten opiera się na kilku filarach. W opiece nad rozwojem naukowym znaczącą rolę odgrywają prowadzący seminaRIA oraz promotorzy prac licencjackich i magisterskich. W następnej kolejności opiekunowie kół naukowych.

W opiece dydaktycznej najbardziej istotne sprawy dotyczą:

- a) konsultowania swoich wyborów z kierownikami specjalności w zakresie seminarium lub przedmiotów opcjonalnych;
- b) opieki dydaktycznej w ramach Erasmusa;
- c) udziału studentów w procesie ewaluacji pracowników naukowych, tą drogą przyczynianie się do usuwania nieprawidłowości (wyniki ankiet są zróżnicowane);
- d) uczestniczenia przedstawicieli studentów w pracach Komisji ds. Dydaktycznych oraz Komisji ds. Jakości Kształcenia jako równoprawni członkowie;
- e) dyżuru dydaktycznego pracownika naukowego;
- f) bieżącej obsługi studentów przez Biuro Obsługi Studenta;
- g) bieżącej działalności opiekunów powoływanych przez dziekana wydziału (do obowiązków należy zapoznanie studentów z regulaminem studiów, pomoc w sprawach ze studiami związanymi, a odnoszącymi się do sfery organizacyjnej, struktury wydziału, obszaru badań naukowych, do spraw studenckich);
- h) wdrażania studentów pierwszego roku poprzez szkolenia, spotkania, w tym szkoleniowe.

### **Ocena kompletności informacji zawartych w programach poszczególnych przedmiotów (sylabusach) i ich przydatności studentom w procesie uczenia się**

Sylabusy zawierają wymagane informacje potrzebne studentom w orientacji co do charakteru zajęć, w tym warunków zaliczenia przedmiotu. Stwierdzone niedoskonałości treści nie rzutują jednakże na komfort studiów. Przekaz płynący z sylabusu jest czytelny. Studenci potwierdzili fakt bycia informowanym oraz powszechności dostępu do kart przedmiotów.

### **Ocena przydatności zalecanych materiałów dydaktycznych do realizacji zakładanych celów i efektów kształcenia**

Zalecana literatura przedmiotu, zawarta w sylabusach kursów, została właściwie skomponowana i zapewnia pomoc dydaktyczną w toku nauczania. Wskazany jest jednakże jej przegląd pod kątem aktualności oraz skojarzenia z językiem studiów (anglojęzycznych).

### **Ocena mechanizmów motywujących studentów do osiągnięcia lepszych efektów kształcenia i ich skuteczności**

Stosowany w Uczelni system motywacji studentów do osiągnięcia lepszych efektów kształcenia na ocenianym kierunku ma charakter zunifikowany. Jest zrozumiały dla studentów, a procedury przyznawania stypendium są zgodne z procedurami i dobrą praktyką przyjętą na uczelni.

### **Ocena zakresu opieki materialnej i socjalnej oferowanej studentom ocenianego kierunku studiów**

Przyznawanie świadczeń pomocy materialnej odbywa się na podstawie *Regulaminu pomocy materialnej dla studentów i doktorantów Uniwersytetu Łódzkiego*. Znajdują się tam wszystkie rodzaje świadczeń pomocy materialnej przewidziane w art. 173 ust. 1 Ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*. Podział dotacji ze środków funduszu pomocy materialnej odbywa się z poszanowaniem art. 174 ust. 2 Ustawy, a proporcje podziału między stypendiami są zgodne z art. 174 ust. 4 Ustawy. Na spotkaniu studenci chwalili sposób przyznawania świadczeń i uznali go za przejrzysty. Przyznawaniem pomocy materialnej zajmuje się Komisja Stypendialna na Wydziale oraz uczelniana Odwoławcza Komisja Stypendialna powoływane zgodnie z art. 177 ust. 3 Ustawy. Decyzje zawierają wszystkie elementy przewidziane w Kodeksie Postępowania Administracyjnego. Studenci wizytowanego kierunku znają zasady przyznawania pomocy materialnej, a wszelkie niezbędne informacje mogą uzyskać w dziekanacie, a także w samorządzie studenckim.

Uczelnia posiada rozbudowaną bazę sportową, domów studenckich.

### **Ocena działalności uczelni/jednostki wspierającej rozwój zawodowy, kulturowy i społeczny studentów**

Na wizytowanym kierunku prężnie działa ogólnowydziałowy Samorząd Studentów. Studenci mają swoich przedstawicieli na poziomie Uczelni. Członkowie organów samorządu pozytywnie ocenili relacje samorządu z władzami zarówno wydziału jak i uczelni. Podkreślano, że kontakt z władzami umożliwia im skuteczną i efektywną działalność na rzecz studentów i całego środowiska akademickiego. Samorząd Studentów na szczeblu wydziałowym dysponuje pokojem i ma zapewnione podstawowe potrzeby biurowe. Na spotkaniu studenci pochwalili swoich reprezentantów. Samorząd organizuje życie kulturalne w formie imprez takich, jak Juwenalia, Połowinki, Otrzęsiny, przygotowuje różnego rodzaju warsztaty i spotkanie zawodowe. Reprezentanci organów samorządu współpracują z kołami naukowymi na zasadzie synergii wspierając konferencje, panele, debaty i wyjazdy.

Studenci zgodnie ze Statutem Uczelni załącznik 6 § 2 art. 1 ust. 1 i z poszanowaniem Ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym* art. 161 ust. 1 i 2 przez swoich przedstawicieli wyrażają opinię w kwestii planów studiów i programów nauczania uchwalanych przez Radę Wydziału. Przedstawiciel Samorządu uczestniczy w pracach Komisji Programowej a także w Komisji ds. jakości kształcenia.

Zarówno w Radzie Wydziału wizytowanego kierunku jak i Senacie Uczelni co najmniej 20% składu tych organu to studenci i doktoranci, co jest zgodne z wymogami Ustawy *Prawo o Szkolnictwie Wyższym*.

### **Opinie studentów prezentowane podczas spotkania z zespołem oceniającym, wskazywane przez nich mocne i słabe strony procesu kształcenia, poziom zadowolenia z systemu opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej**

W spotkaniu brało udział ponad 50 studentów ze wszystkich lat studiów. Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym nie wnosili istotnych zastrzeżeń do procesu kształcenia, wskazywali na silny proces motywacyjny pracowników naukowych. Sygnalizowali, że treści kształcenia zawarte w sylabusach były im przedstawione na zajęciach wstępnych, wraz z

wymogami dotyczącymi danego przedmiotu. Studenci pozytywnie odnieśli się do systemu opieki naukowej i dydaktycznej.

Wykładowcy są dostępni na dyżurach, które odbywają się regularnie i terminowo. Władze dziekańskie pozostają do dyspozycji studentów i reagują bezzwłocznie na jakiegokolwiek pojawiające się problemy. Harmonogram zajęć jest optymalnie rozplanowany i pozwala na dobrą organizację dnia. Studenci poinformowali, że harmonogram zajęć rzadko ulega zmianom, a niezbędne informacje na ten temat odpowiednio wcześniej pojawiają się na stronie internetowej.

Dobrze oceniane były praktyki, które zdaniem większości studentów wnoszą wiele do procesu nauczania, a wiedza z nich wyniesiona przydaje się w dalszej karierze naukowej i zawodowej.

Czas pracy administracji Uczelni studenci uznali za dobrze dopasowany do ich potrzeb. Niezwykle wysoko oceniono poziom merytoryczny, kompetencję i kulturę pracowników administracyjnych Uczelni.

Zasady odpłatności za studia określają odpowiednie zarządzenia rektora oraz umowy o świadczenie usług edukacyjnych. Uczelnia prowadzi czytelną politykę naliczania oraz pobierania opłat za świadczone usługi edukacyjne, co studenci potwierdzili na spotkaniu. Umowy zawierane przez Uczelnię ze studentami nie zawierają klauzul analogicznych do uznanych przez UOKiK za niedozwolone.

Bardzo dobrze oceniono bazę sportową i socjalną uczelni. Studenci bardzo pozytywnie wypowiadali się o procesie nauczania języków obcych i mobilności w ramach oferty wizytowanego kierunku a także programu Erasmus.

### **Ocena poziomu zadowolenia z systemu opieki naukowej dydaktycznej i materialnej oraz sposobu rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków zgłaszanych przez studentów**

Opieka naukowa i dydaktyczna nad studentami ocenianego kierunku w Uczelni jest całkowicie wystarczająca. Pracownicy zapewniają wsparcie w trakcie przygotowywania prac dyplomowych, a także merytoryczną dyskusję nad rozwiązywaniem problemów naukowych w trakcie zajęć i działalności w ruchu naukowym. Pracownicy odbywają konsultacje. Zapewniony jest sprawny obieg informacji naukowej i dydaktyczno – organizacyjnej. Należycie działają organy uczelni przewidziane do rozstrzygania spraw studenckich.

5).

**W przypadku, gdy przeprowadzana jest kolejna ocena jakości kształcenia na danym kierunku studiów należy ocenić dokonane zmiany, odnieść się do stopnia realizacji zaleceń sformułowanych poprzednio – nie dotyczy.**

### **Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego – w pełni**

#### **Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

1) Zasady rekrutacji są precyzyjne i nie dyskryminują żadnych kandydatów, limity miejsc na kierunek respektują kadrowe i lokalowe możliwości wydziału.

- 2) Ocena osiągnięć studentów jest wystandaryzowana i wystarczająco przejrzysta. System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się. Zapewniona jest przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen.
- 3) Współpraca międzynarodowa jest jednym z aksjomatów procesu kształcenia na wizytowanym kierunku. Aktywność ruchu naukowego, różnorodne zajęcia językowe, udział w wymianach i promowanie mobilności studentów są wpisane w proces kształcenia.
- 4) Opieka naukowa i dydaktyczna jest na wysokim poziomie. Mechanizmy motywujące studentów do osiągania lepszych efektów kształcenia są zindywidualizowane i dopasowane do specyfiki kierunku studiów.

## **8. Stosowanie na ocenianym kierunku studiów wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia zorientowanego na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia**

1).

### **Ocena działań zmierzających do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów**

Zarządzenie nr 128 Rektora Uniwersytetu Łódzkiego z 20 lipca 2012 roku wprowadza model zarządzania jakością kształcenia, gdzie rektora czyni się odpowiedzialnym za funkcjonowanie SJK. Elementami systemu na poziomie uniwersyteckim są: Uczelniana Rada ds. Jakości Kształcenia oraz Uczelniana Komisja ds. Jakości Studiów Doktoranckich. Ich zadaniem jest między innymi współpraca z komisjami na poziomie wydziałów.

Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia posiada reprezentatywny skład. Komisja ma wypracowywać standardy organizacyjne i kultury akademickiej troski o jakość nauczania. Ma inicjować działania, nadzorować przestrzeganie procedur i poziomu kształcenia. Komisja wydziałowa ma współpracować z uczelnianą. Bardzo precyzyjnie rozpisano zakres obowiązków pomiędzy: przewodniczącą, koordynatorów kierunkowych, prodziekan ds. studenckich.

Podstawowym narzędziem pomiaru jakości kształcenia jest ankietyzacja. Raz w roku odbywa się ocena wszystkich pracowników naukowych uczelni. Studenci uważają, że ankiety mają wpływ na poprawę jakości kształcenia i dobrze oceniają zawarte w nim pytania. Z analizy ankiet wynika, również, że władze Wydziału starają się wyciągać wnioski zarówno pozytywne jak i negatywne wobec prowadzących. Informacje na temat wyników ankiet są dostępne studentom przez przedstawicieli samorządu studenckiego.

### **Ocena przejrzystości struktury zarządzania procesem dydaktycznym na ocenianym kierunku studiów, a także systematyczności i kompleksowości przeprowadzanych ocen i analiz osiągniętych efektów kształcenia, stanowiących podstawę doskonalenia programu kształcenia tj. efektów kształcenia, programu studiów oraz metod jego realizacji**

Na wydziale funkcjonuje Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia. Komisja ta utworzona została z inicjatywy Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia w dniu 30 września 2009 r. Ze względu na obowiązki wynikające z konieczności wprowadzenia KRK Komisja została zreorganizowana i powołana przez Radę Wydziału dn. 30 czerwca 2011 r. ,w składzie: przewodnicząca Komisji, jednocześnie członek Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia, Dziekan Wydziału, Prodziekan ds. Studenckich, Prodziekan ds. Nauczania,

koordynator kierunku międzynarodowe studia kulturowe, kierownik studenckich praktyk zawodowych, przedstawiciel studentów i doktorantów, sekretarz. Zarządzeniem Nr 128 Rektora Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 20 lipca 2012 r. w sprawie modelu zarządzania jakością kształcenia w Uniwersytecie Łódzkim powołano Uczelnianą Radę ds. Jakości Kształcenia oraz Uczelnianą Komisję ds. Jakości Studiów Doktoranckich, do zadań których w szczególności należy współpraca z wydziałowymi komisjami ds. jakości kształcenia. Wdrożenie i doskonalenie SJK w podstawowej jednostce organizacyjnej UŁ stanowi zadanie kierownika tej jednostki. Jednocześnie Kierownik podstawowej jednostki organizacyjnej opracowuje raport dotyczący efektów funkcjonowania SJK i przekazuje go do końca roku kalendarzowego prorektorowi ds. programów i jakości kształcenia. Raport powinien zawierać w szczególności: analizę stanu wyjściowego, analizę ankiet, analizę programów kształcenia w świetle obowiązującego ustawodawstwa i potrzeb rynku pracy, opis sposobów upowszechniania informacji o jakości kształcenia w podstawowej jednostce organizacyjnej. Ponadto w zakresie zapewnienia jakości zostały wydane m.in. następujące dokumenty:

- a) Zarządzenie Rektora nr 66 z dnia 13 maja 2011 r. w sprawie opisu przedmiotów w Uniwersytecie Łódzkim;
- b) Uchwała Senatu nr 423 z dnia 23 stycznia 2012 r. w sprawie wytycznych w zakresie tworzenia programów kształcenia w Uniwersytecie Łódzkim;
- c) Zarządzenie Nr 51 Rektora UŁ z dnia 28 lutego 2012 r. w sprawie obowiązującego wzoru planu studiów (siatki godzin);
- d) Uchwała Senatu nr 458 z dnia 2 kwietnia 2012 r. w sprawie zasad osiągania przez studentów UŁ efektów kształcenia w zakresie znajomości i umiejętności posługiwania się nowożytnym językiem obcym;
- e) Zarządzenie Nr 68 z dnia 26 kwietnia 2012 r. w sprawie zasad funkcjonowania Europejskiego Systemu Transferu i Akumulacji Punktów (ECTS) w Uniwersytecie Łódzkim.

Zadania Wydziałowej Komisji ds. Systemu i Jakości Kształcenia, to:

- a) wypracowanie zasad WSZJK i jego stałe monitorowanie,
- b) inicjowanie działań zmierzających do podnoszenia poziomu systemu jakości;
- c) wypracowanie nowych zasad systemu kształcenia dostosowanych do ustawy o szkolnictwie wyższym, stosownych Uchwał Senatu UŁ oraz zarządzeń Rektora;
- d) stworzenie odpowiedniej bazy dokumentacyjnej Rady Wydziału;
- e) współdziałanie z Uczelnianą Komisją ds. jakości kształcenia;
- f) wypracowanie harmonogramu na dany rok akademicki i jego realizacja.

W celu usprawnienia prac nad jakością kształcenia na Wydziale Komisja wyłoniła spośród swoich członków koordynatorów kierunkowych, zajmujących się: oceną planów, programów studiów i specjalizacji w ramach poszczególnych kierunków w odniesieniu do obowiązujących standardów i doboru kadry, w tym koordynatorów przedmiotów, oceną jakości sylabusów pod względem standardów; powołaniem zespołów kierunkowych przygotowujących analizy programowe; nadzorem nad systemem dyplomowania na Wydziale, przygotowaniem spisów prac dyplomowych na poszczególnych kierunkach, proponowaniem wniosków dla wypracowania jednolitego systemu dyplomowania na Wydziale zgodnego ze standardami; dostosowaniem systemu hospitacji zajęć, systemu konsultacji, prawidłowej organizacji rozkładu zajęć; wypracowaniem, w odniesieniu do

kierunku, zmian wynikających z przepisów nowej ustawy o szkolnictwie wyższym; upowszechnianiem wiedzy wśród pracowników i studentów Wydziału dotyczącej przepisów i zasad wprowadzania KKR; oceną i monitorowaniem stanu internacjonalizacji systemu kształcenia na kierunku.

Działalność nauczycieli akademickich podlega ocenie przez system anonimowych ankiet zamieszczanych w systemie USOS. Wzór ankiety oceniającej wykonywanie obowiązków dydaktycznych przez nauczycieli akademickich został wprowadzony Zarządzeniem Rektora nr 5 z dnia 29 września 2010 roku. Ankieta ta jest przeprowadzana na następujących zasadach: umieszczana jest w systemie komputerowym USOS, przeprowadzana jest co semestr, wypełnienie ankiety przez studenta jest dobrowolne, wyniki ankiety są dostępne dla ocenianych nauczycieli akademickich i ich przełożonych.

Ankieta ewaluacyjna (sem. letni 2011/2012) wskazuje na mocne i słabe strony procesu dydaktycznego. Do tych pierwszych zaliczono: organizację zajęć dydaktycznych i konsultacji, choć zdarzały się uwagi o ich niewłaściwościach, na tle ocen dobrych i bardzo dobrych pojawiają się zdecydowanie słabsze. Do słabych stron procesu dydaktycznego ankiety ewaluacyjne zaliczają: słaby sposób przekazywania treści, wysoki współczynnik ocen pozytywnych za pytanie czy część materiału była znana z poprzednich zajęć, co prowadzi do konkluzji o powtarzalności treści kształcenia; stosunkowo słabo wypadła ocena za pytanie o wymagania wobec studentów. Lektura ankiet powinna ponadto sugerować mobilizację w ich wypełnianiu, bowiem pomiędzy poszczególnymi osobami jest duża dysproporcja wydanych ocen. Uśredniając oceny zawarte w ankietach ewaluacyjnych wydział wypada zdecydowanie pozytywnie (powyżej oceny dobry), co znalazło także wyraz w wypowiedziach studentów w trakcie spotkania z ZO.

Wydział zapewnia ogólną dostępność programu kształcenia, który jest publikowany na stronach internetowych jednostki oraz w materiałach drukowanych. Informacja o programie kształcenia zawiera takie dane, jak: zasady rekrutacji, sylwetka absolwenta, cele kształcenia, spis przedmiotów, punkty ECTS itp. Każdy z przedmiotów jest opisany w systemie USOS, do którego dostęp mają studenci kierunku. Opis przedmiotu zawiera cele kształcenia, treści programowe, zasady oceny i weryfikacji efektów kształcenia. Każdy wykładowca jest zobowiązany do poinformowania studentów na pierwszych zajęciach o zasadach organizacji prowadzonego przez siebie przedmiotu oraz podanie zagadnień egzaminacyjnych zaliczeniowych wraz literaturą podstawową i uzupełniającą.

### **Ocena efektywności systemu zapewnienia jakości kształcenia w zakresie analizy efektów kształcenia i mechanizmów służących monitorowaniu i doskonaleniu programu kształcenia, w tym dostosowywania do zmieniających się potrzeb interesariuszy zewnętrznych oraz potrzeb i możliwości interesariuszy wewnętrznych**

Podstawą funkcjonowania jest ocena działań zmierzająca do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia. Wychodząc z powyższych przesłanek stwierdzono, że na ocenianym kierunku pierwszy niezbędny element prowadzący do tych działań to proces decyzyjny oparty o rozwiązania przyjęte w Statucie Uniwersytetu Łódzkiego. Pierwszym elementem w procesie decyzyjnym jest poziom Instytutu Studiów Międzynarodowych na którym to szczeblu wypracowuje się koncepcje programu studiów. Następnie te propozycje podlegają ocenie i akceptacji Wydziałowej Rady Dydaktycznej oraz Komisji ds. Jakości Kształcenia. Kolejnym

poziomem zarządzania jest Rada Wydziału, która podejmuje decyzje dotyczące programów studiów i procesu kształcenia. Przyjęte rozwiązania należy uznać za racjonalne, zwłaszcza jeżeli się uwzględni działania, by w proces kształcenia włączeni zostali interesariusze zewnętrzni reprezentujący pracodawców z zakresu biznesu, jak i pracodawców z takich urzędów jak: Urząd Miejski, Urząd Wojewódzki czy Urząd Marszałkowski tworzący Radę Biznesu.

Wielką wagą na ocenianym kierunku przywiązuje się do interesariuszy wewnętrznych – studentów, przypisując im szeroki zakres uprawnień o charakterze konsultacyjnym, opiniodawczy.

Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia w roku akademickim 2011/2012 odbyła 11 posiedzeń. Szczegółowo obrazuje to *Raport Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia* z października 2012 przedstawiony w zał. nr 5. Nadmienić należy, że Komisja np. 17.11.2011 zajmowała się uwagami studentów do programów realizowanych na Wydziale, jak i sprawami wymiany zagranicznej w ramach Erasmusa w dn. 1.12.2011 sprawami dyplomowania. Kolejne posiedzenia dotyczyły m.in. ankiet ewaluacyjnych, tematów prac licencjackich i magisterskich, zasad zapisów na zajęcia opcjonalne i wykłady do wyboru, spraw hospitacji, efektywności kształcenia wewnętrznego, jak i efektywności wyjazdów zagranicznych.

Działalność Komisji ds. Jakości Kształcenia należy ocenić wysoce pozytywnie, gdyż jej praca bezpośrednio wpływała na efektywność poziomu kształcenia czego wyrazem były Uchwały Rady Wydziału m.in. w sprawie zasad dyplomowania z 26.01.2012r., czy też przyjęcia na Radzie Wydziału w dn. 28.06.2012r. sprawozdania Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia za okres 01.07.2011 – 28.06.2012 zał. nr 6. Nadmienić należy, że poprzez semestralne zebrania pracowników dokonywano analizy i osiągnięć efektów kształcenia dotyczących m.in. propozycji samorządu studenckiego w sprawie zmian programowych, jak i omawiano ankiety ewaluacyjne czy sprawy przebiegu hospitacji.

Przyjęte formy Zespół Oceniający uważa za właściwe i jednocześnie stwierdza, że na zebraniu pracowników dydaktycznych w dniu 29.10.2012 nie wnoszono uwag, stroną aktywniejąca stają się interesariusze wewnętrzni – studenci którzy m.in. zwrócili się do Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia pismem z dn. 23.04.2012 w sprawie zmian programowych ujętych w zał. nr 9 a szczegółowo omówionych w pkt. 7. Zebranie ze środowiskiem akademickim w dn. 29.10.2012r. wykazało dla Zespołu Oceniającego, że odpowiedni jest przepływ informacji na linii władze instytutu-studenci, że kadra dydaktyczna przyjmuje sugestie i propozycje jak i to, że na pierwszych zajęciach zapoznawani są z wymogami zawartymi w sylabusie.

Nadmienić należy, że władze ocenianego kierunku przywiązują niezwykle dużą wagę do jakości i efektywności kształcenia czego wyrazem jest sprawozdanie z ewaluacji obrony prac magisterskich na kierunku stosunki międzynarodowe za lata 2008-2010 ujęte w zał. nr 16. Przedstawiono w nim liczbę obronionych prac na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych z rozbiorem na pracowników samodzielnych i adiunktów. We wnioskach przedstawiono, że dążeniem władz będzie, by zwiększyć udział pracowników samodzielnych, jak i podkreślono, że zdarzają się prace magisterskie, których tytuły budzą wątpliwości w zakresie zgodności z profilem kierunku i specjalności. Zaznaczono, że stanowią one poniżej 10% wszystkich obronionych prac.

**Ocena przydatności tego systemu do badania zgodności programu kształcenia na danym kierunku studiów i metod jego realizacji z założonymi (lub wzorcowymi) efektami kształcenia albo ze standardami kształcenia, ocena jego dotychczasowej skuteczności w diagnozowaniu słabych stron programu kształcenia**

System zarządzania jakością kształcenia koncentruje się na obszarach analizy będących w kompetencjach władz i zespołu zarządzania jakością. Komisja stale monitorując prowadzenie procesu dydaktycznego, zaopiniowała m.in.: modyfikację procedur dyplomowania, zaleciała zwiększony nadzór kierowników prac dyplomowych, większą zgodność tematyki prac dyplomowych ze specjalnościami. Zdiagnozowano także, że przyczyna odsiewu nie leży w dydaktyce kierunku, lecz w wielokierunkowości studentów. Dla większego nadzoru nad procesem dydaktycznym powołano stałego pełnomocnika praktyk studenckich ciągłych, zmodyfikowano także organizację hospitacji zajęć. Dla poprawy międzynarodowej wymiany studentów pion zarządzania jakością kształcenia zainicjował rozwiązania dot. ECTS dające większą kompatybilność pomiędzy UE a jednostkami zagranicznymi.

Do zadań bieżących zaliczono: analizę procesu dydaktycznego pod kątem praktycznego wymiaru kształcenia, analizę praktyk studenckich i śledzenie losów absolwentów, monitorowanie wdrażania zmian programowych, dostosowanie zaplecza do koncepcji kształcenia.

**Ocena systemu upowszechniania informacji dotyczących wyników monitorowania jakości procesu kształcenia i uzyskiwanych efektów kształcenia, oraz wprowadzanych zmian**

Informacje dotyczące wyników monitorowania jakości studenci otrzymują poprzez stronę internetową uczelni mając dostęp do informacji na temat toku studiów, organizacji zajęć dydaktycznych, terminów zjazdów a także informacji o ocenach z egzaminów czy przyznanych stypendiach. Informacje na temat wyników ankiet są dostępne studentom przez przedstawicieli samorządu studenckiego i tym samym zapewnia się należyte spełnienie tego standardu.

2).

**Ocena udziału interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych w procesie zapewnienia jakości kształcenia i działań podejmowanych przez jednostkę, mających aktywizować uczestników i beneficjentów procesu kształcenia do podnoszenia jego jakości**

Na wizytowanym kierunku jest widoczny udział interesariuszy zewnętrznych w procesie zapewnienia jakości kształcenia ze względu na sformalizowaną współpracę z otoczeniem naukowym, społeczno – politycznym i ekonomicznym i dobrym kontakcie z absolwentami.

**Ocena stopnia zainteresowania studentów jakością kształcenia i ich wpływu na tę jakość**

Studenci wykazują stałe zainteresowanie jakością kształcenia na wydziale i w ramach kierunku studiów. Odpowiedzialną postawę wyrażają dokonywaniem ewaluacji zajęć dydaktycznych, własnym zaangażowaniem w działalność samorządu studenckiego i kół naukowych, a także zasiadaniem w ciałach kolegialnych. Przedstawiciele studentów biorą

udział w procesie zwiększania świadomego wpływu studentów w celu optymalizacji i dostosowywania programu studiów do potrzeb rynku pracy i aktualnego poziomu wiedzy.

**Ocena roli przedstawicieli studentów w organach kolegialnych uczelni/ jednostki oraz przedstawicieli Parlamentu Studentów RP w procesie zwiększania świadomego wpływu studentów na jakość kształcenia, optymalizację osiągniętych efektów kształcenia i ich dostosowywanie do aktualnego poziomu wiedzy i wymagań otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym rynku pracy**

Występują częste przypadki recenzji prac dyplomowych przez wykładowców zagranicznych. Natomiast jeśli chodzi o interesariuszy krajowych to stwierdzić można, że został zapoczątkowany stopniowy proces konsultacji z przedstawicielami zewnętrznymi przy pisaniu prac dyplomowych zarówno licencjackich jak i magisterskich. Krokiem naprzód jest utworzenie Rady Biznesowej która zapewni pracodawcom wgląd w proces kształcenia ale na te efekty należy poczekać.

Studenci mają bezsprzeczny wpływ na proces kształcenia i podnoszenia jego jakości, władze dbają o twórczą współpracę ze studentami i ich udział w procesie podejmowania decyzji. Wyrazem tego jest to, że studenci mają swoich przedstawicieli w ciałach kolegialnych których są pełnoprawnymi członkami:

- a) na szczeblu wydziałowym: - Rada Wydziału; - Wydziałowa Komisja Stypendialno-Socjalna; - Wydziałowa Komisja d/s. Jakości Kształcenia; - Wydziałowa Komisja rekrutacyjna programu Erasmus.
- b) Na szczeblu uczelnianym: - Uczelniana Komisja Rekrutacyjna; - Uczelniana Komisja Dyscyplinarna d/s. Studentów; - Uczelniana Komisja d/s. Regulaminu Studiów; - Ocena ankiet ewaluacyjnych 2011/2012.

**W przypadku, gdy przeprowadzana jest kolejna ocena jakości kształcenia na danym kierunku studiów należy odnieść się do stopnia realizacji zaleceń, jeżeli były sformułowane uprzednio, ocenić dokonane zmiany i ich efekty. W przypadku dokonania oceny kierunku/akredytacji jednostki przez zagraniczną instytucję akredytacyjną – stanowisko w sprawie wykorzystania wyników tej oceny w podnoszeniu jakości kształcenia – nie dotyczy.**

Tabela nr 1. Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia (odrębnie dla każdego poziomu kompetencji).

| Zakładane efekty kształcenia | Program i plan studiów | Kadra | Infrastruktura dydaktyczna/biblioteka | Działalność naukowa | Działalność międzynarodowa | Organizacja kształcenia |
|------------------------------|------------------------|-------|---------------------------------------|---------------------|----------------------------|-------------------------|
| wiedza                       | +                      | +     | +                                     | +                   | +                          | +                       |
|                              |                        |       |                                       |                     |                            |                         |
| umiejętności                 | +/-                    | +     | +                                     | +                   | +                          | +                       |
|                              |                        |       |                                       |                     |                            |                         |
| kompetencje społeczne        | +/-                    | +     | +                                     | +                   | +                          | +                       |

+ - **pozwala na pełne osiągnięcie** zakładanych efektów kształcenia

+/- - **budzi zastrzeżenia- pozwala na częściowe osiągnięcie** zakładanych efektów kształcenia

-- nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

### Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego – w pełni

#### Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Wdrożony w uczelni wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia w pełni odpowiada wymogom dotyczącym struktury i funkcjonowania takich systemów.
- 2) Udział interesariuszy w procesie zapewnienia jakości kształcenia należy ocenić jako dobry ze względu na sformalizowaną współpracę z otoczeniem gospodarczo-społecznym.

## 9. Podsumowanie

Tabela nr 2. Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej.

| Kryterium                                             | Stopień spełnienia kryterium |         |          |           |                 |
|-------------------------------------------------------|------------------------------|---------|----------|-----------|-----------------|
|                                                       | wyróżniająco                 | w pełni | znacząco | częściowo | niedostatecznie |
| koncepcja rozwoju kierunku                            |                              | X       |          |           |                 |
| cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji |                              | X       |          |           |                 |
| program studiów                                       |                              | X       |          |           |                 |
| zasoby kadrowe                                        |                              | X       |          |           |                 |
| infrastruktura dydaktyczna                            | X                            |         |          |           |                 |
| przewodzenie badań naukowych                          | X                            |         |          |           |                 |
| system wsparcia studentów w procesie uczenia się      |                              | X       |          |           |                 |
| wewnętrzny system zapewnienia jakości                 |                              | X       |          |           |                 |

Ocena możliwości uzyskania zakładanych efektów kształcenia i rozwoju ocenianego kierunku w wizytowanej jednostce oraz zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, a także wskazanie obszarów nie budzących zastrzeżeń, w których wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia jest wysoce efektywny oraz obszarów wymagających podjęcia określonych działań (uzasadnienie powinno odnosić się do konstatacji zawartych w raporcie, zawierać zalecenia).

Jednostka zapewnia osiągnięcie przez studentów deklarowanych efektów kształcenia oraz właściwe profilowanie sylwetki absolwenta. Wprowadziła szereg działań z zakresu zarządzania jakością kształcenia, realnie funkcjonowanie tego pionu wskazuje na należyte wywiązywanie się obowiązku nauczania na uniwersyteckim poziomie. Należy jednakże rozważyć optymalizację planu studiów w kontekście podziału pracy pomiędzy studentem i instytucjonalnym procesem dydaktycznym a także, właściwego oszacowanie nakładu pracy studenta wyrażanego punktami ECTS, także w kontekście zapewnienia przenoszenia osiągnięć. Bez względu na mocnymi stronami jednostki jest kadra akademicka i kultura kształcenia, silnie osadzona w tożsamości kierunku studiów oraz w dziedzictwie miasta i regionu.

Sporządził na podstawie raportów cząstkowych

Dr hab. Krzysztof Szewior  
Wrocław, w dniu 9 grudnia 2012 roku

